

Metodika

Rozvoj globální odpovědnosti
pro česká města, obce a MAS

Autoři:

Ing. Bc. Renata Rokůsková

Mgr. Eva Krutílková, Dis

Tento dokument byl vypracován za finanční podpory
České rozvojové agentury v rámci projektu
„Globálně odpovědná města“

Seznam použitých zkratek

ČR	Česká republika
ČRA	Česká rozvojová agentura
DZ	Den Země
EMAS	Ekologické řízení podniků a audit (z angl. Eco Management and Audit Scheme)
ES	ekologická stopa
EVS	Evropská dobrovolnická služba (z ang. European volunteers service)
Fairtrade ČS	Fairtrade Česko a Slovensko
FORS	Forum pro rozvojovou spolupráci
FT	Fair Trade
GO	globální odpovědnost
GRV	globálně rozvojové vzdělávání
MA21	místní Agenda 21
MÚ	městský úřad
NSZM	Národní síť zdravých měst
OZE	obnovitelné zdroje energie
PR	vztahy s veřejností (z ang. public relation)
SMOCR	Svaz českých měst a obcí
STEP	Síť ekologických poraden České republiky
TUR	trvale udržitelný rozvoj

Obsah

Úvod	5
Záměr	5
Tematické zaměření	5
Všeobecné trendy příkladů globální odpovědnosti v českých městech	5
Cílové skupiny	6
Oblast č. 1 Rozvoj kapacit a spolupráce	7
Výstup 1.1 Efektivně fungující řídicí skupina pro Globální odpovědnost	7
Aktivita 1.1.1 Vytvoření řídicí skupiny pro fair trade / globální odpovědnost	7
Aktivita 1.1.2 Formování plánu pro řízení otázek globální odpovědnosti	8
Aktivita 1.1.3 Akční plán pro řídicí skupinu pro fair trade / globální odpovědnost	8
Aktivita 1.1.4 Efektivní řídicí skupina pro fair trade / globální odpovědnost	8
Výstup 1.2 Průzkum veřejného mínění	9
Aktivita 1.2.1 Obsahová příprava dotazníkového šetření	9
Aktivita 1.2.2 Realizace a vyhodnocení dotazníkového šetření	9
Aktivita 1.2.3 Implementace zjištěných poznatků do připravované koncepce a strategie rozvoje GO	9
Výstup 1.3 Přijatá strategická koncepce rozvoje globální odpovědnosti v daném městě, obci MAS	10
Aktivita 1.3.1 Shromáždění a analýza dostupných podkladů	10
Aktivita 1.3.2 Vytvoření strategické koncepce rozvoje GO města, obce nebo MAS	10
Aktivita 1.3.3 Přijetí a implementace strategické koncepce	10
Výstup 1.4 Rozvoj spolupráce a partnerství s „externími“ odborníky z řad rozvojových neziskových organizací, akademického sektoru, měst a podnikatelského sektoru	11
Aktivita 1.4.1 Definování vlastních potřeb a vyhledávání relevantních informací a partnerství	11
Aktivita 1.4.2 Navázání spolupráce	11
Aktivita 1.4.3 Společná realizace vašich aktivit / projektů	11
Aktivita 1.4.4 Databáze probíhajících a potenciálních partnerství	12
Výstup 1.5 Seminář pro vaše pracovníky a partnery	12
Aktivita 1.5.1 Obsahová příprava semináře	12
Aktivita 1.5.2 Realizace semináře	12
Výstup 1.6 Grantový systém podporující subjekty, které realizují programy na podporu globální zodpovědnosti	13
Aktivita 1.6.1 Definování podmínek a možností	13
Aktivita 1.6.2 Vyhlášení grantové výzvy a její administrace	13
Výstup 1.7 Vytvořit prostor pro sdílení know-how a dobrých nápadů	14
Aktivita 1.7.1 Podpora prostoru pro sdílení	14
Aktivita 1.7.2 Podpora dobrovolnictví doma i v zahraničí	14
Oblast č. 2 Zvyšování povědomí o globálních souvislostech (včetně klimatických změn)	15
Výstup 2.1 GO jako součást kulturních akcí a podpora vzniku nových akcí a osvěty GO	15
Aktivita 2.1.1 Vymýšlejte, jak zakomponovat GO do již tradičních akcí	15
Aktivita 2.1.2 Zařazení do akčního plánu řídicí skupiny pro GO	16
Aktivita 2.1.3 Vlastní realizace programů, jejich vyhodnocení a medializace	16
Aktivita 2.1.4 Plánování akcí zaměřených přímo na zvyšování povědomí o globálních souvislostech	16
Aktivita 2.1.5 Plánování a realizace nových akcí	16
Aktivita 2.1.6 Město (obec nebo MAS) má soubor pravidelných akcí a aktivit, které zvyšují povědomí o globálních souvislostech	17
Výstup 2.2 Zapojení se do celorepublikové kampaně	17
Aktivita 2.2.1 Identifikace potřeb města s konkrétní kampaní	17
Aktivita 2.2.2 Plán realizace kampaně ve vašem městě	17
Výstup 2.3 Podpora GRV na školách a globální osvěta	18
Aktivita 2.3.1 Zapojení škol do akcí podporujících globální odpovědnost	19
Aktivita 2.3.2 Nabídka programů školám	19
Aktivita 2.3.3 Rozvojové vzdělávací programy na školách	19

Aktivita 2.3.4	Nabídka seminářů pedagogům	19
Aktivita 2.3.5	Zaškolení lokálního lektora pro globální rozvojové vzdělávání	19
Výstup 2.4.	Podpora etického obchodu	20
Aktivita 2.4.1	Selekce etického zboží, které bude podporováno	20
Aktivita 2.4.2	Využívání výrobků při co nejširším spektru příležitostí	20
Aktivita 2.4.3	Příležitost pro etické zboží na trzích, jarmarcích a jiných akcích	20
Aktivita 2.4.4	Férová snídane	21
Výstup 2.5	Příběhy dobré praxe z vašeho města, obce nebo MAS	21
Aktivita 2.5.1	Identifikace silných stránek v osvětě o GO a klimatických změnách	21
Aktivita 2.5.2	Kolekce příběhů dobré praxe	21
Výstup 2.6	Podpora udržitelného cestovního ruchu	21
Aktivita 2.6.1	Zmapování zájmu mezi občany o udržitelný cestovní ruch	22
Aktivita 2.6.2	Zmapování potenciálu pro udržitelný cestovní ruch	22
Aktivita 2.6.3	Vypracování materiálů s informacemi k regionu a jeho udržitelném cestovním ruchu	22
Oblast č. 3	Mezinárodní spolupráce měst a obcí	23
Výstup 3.1	Hmotná a finanční podpora projektů v rozvojových zemích	23
Aktivita 3.1.1	Vytipování organizací a projektů, se kterými chcete spolupracovat	23
Aktivita 3.1.2	Příprava a realizace sbírky	24
Výstup 3.2	Mezinárodní decentralizované partnerství	25
Aktivita 3.2.1	Partnerství mezi podobnými subjekty (školy, církve, zemědělci, kluby mládeže, seniorů)	25
Aktivita 3.2.2	Partnerství mezi obcemi	25
Oblast č. 4	Přístup měst ke zmírnění klimatických změn	26
Výstup 4.1	Podpora šetrného úřadu	27
Aktivita 4.1.1	Plán realizace ekologicky šetrného úřadu	27
Aktivita 4.1.2	Vyhledávání partnerů	27
Aktivita 4.1.3	Samotná realizace	27
Výstup 4.2	Aktivní zapojení obyvatel	28
Aktivita 4.2.1	Průběžná diskusní fóra	28
Aktivita 4.2.2	Vyhledání partnerů	28
Aktivita 4.2.3	Podpora komunitních projektů	28
Výstup 4.3	Sdílení dobré praxe	29
Aktivita 4.3.1	Přinášení dobré praxe z venku	29
Aktivita 4.3.2	„Vybízení“ příkladů dobré praxe ven	29
Výstup 4.4	Vytvoření si energetické koncepce v souladu s požadavky obyvatel měst, obcí nebo MAS	29
Aktivita 4.4.1	Vytvoření pracovní pozice tzv. „Energetický manažer“	29
Aktivita 4.4.2	Tvorba energetické koncepce	30
Oblast č. 5	PR a mediální podpora	31
Výstup 5.1	Posílená spolupráce s lokálními i celorepublikovými médii	31
Aktivita 5.1.1	Sebevzdělávání se v PR a mediální podpoře	31
Aktivita 5.1.2	Tvorba kontaktů na novináře	31
Aktivita 5.1.3	Kvalitně vypracované tiskové zprávy a články do novin	31
Výstup 5.2	Komplexní a koordinovaná mediální podpora rozvoje globální odpovědnosti	32
Aktivita 5.2.1	Využívání tematických letáků, bannerů, videospotů při akcích a veřejných prostorách	32
Aktivita 5.2.2	Využívání vlastních a partnerských webových stránek, mediálních sítí	33
Aktivita 5.2.3	Spolupráce s médii	33
Náměty k financování projektů GO		34
Závěr		34
Příloha číslo 1		35
Příloha číslo 2		37
Příloha číslo 3		38
Příloha číslo 4		40
Příloha číslo 5		41
Příloha číslo 6		42

Úvod

Tento dokument byl vypracován jako výstup projektu „Globálně odpovědná města“ realizovaného v letech 2016 – 2018 českou neziskovou organizací ShineBean, o.p.s.. Na základě konzultací a spolupráce s kompetentními pracovníky měst Litoměřice, Třebíč, Jihlava, Kopřivnice, Kroměříž, Štětí a Třebíč a MAS Rozkvět a MAS Podřipsko byly vypracovány doporučující plány rozvoje globální odpovědnosti pro tyto subjekty. Tato metodika je souhrnem vypracovaných plánů a slouží jako inspirativní návod pro další české města, obce, MAS a jiné subjekty, které se rozhodnou globální odpovědnost na svém území rozvíjet.

Podkladem pro zpracování této metodiky byly také Audity UR v tématu GO a příběhy dobré praxe v Galerii udržitelného rozvoje měst Vsetín, Praha 21 a Chrudim, které mají v této oblasti své vlastní zkušenosti a které téma GO aktivně prosazují, ale nebyli součástí projektu. Uvedená doporučení jsou také reflexí ShineBean a dlouholeté spolupráce s městem Litoměřice při realizaci akcí na podporu globální odpovědnosti. Litoměřice jsou od 1. 12. 2015 Zdravým městem kategorie A s hodnocením „excelentní“ v oblasti Rozvoj globální odpovědnosti.

Při zpracovávání tohoto dokumentu byla použita metodika Místní agentury 21 pro oblast Rozvoj globální odpovědnosti pro kategorii A. Návrh plánu rozvoje globální odpovědnosti se tedy skládá z doporučených aktivit ve vybraných oblastech, které odpovídají jejich zaměření v otázce globální odpovědnosti. Některé z aktivit jsou doplněny již realizovanými příklady z českých měst, obcí a MAS.

Pro víceúčelové využití dokumentu byla také zvolena grafika, umožňující čtenáři si k různým aktivitám vepisovat poznámky a jiné inspirativní komentáře. Nabídka ShineBean, která se na vypracování dokumentu podílela a nabízí spolupráci v určitých oblastech svého zaměření a je označena v textu černým rámováním. K hlubšímu samostudiu jsou v dokumentu uvedeny knihy, videa a přiloženy četné přílohy s internetovými odkazy, které se pojí k problematice GO.

Záměr

Záměrem tohoto dokumentu je na základě spolupráce s výše jmenovanými městy a MAS vypracovat doporučení pro další české města, obce a MAS, jak koncepčně rozvíjet GO.

Tematické zaměření

- ✿ Podpora globálně rozvojového vzdělávání
- ✿ Osvětový program a aktivizace občanů
- ✿ Posilování zdravého a ekologicky odpovědného životního stylu
- ✿ Rozvoj Fair Trade a etického obchodu
- ✿ Koncepční zapojení do mezinárodní rozvojové spolupráce
- ✿ Adaptace českých měst na klimatické změny
- ✿ Práce s médii

Všeobecné trendy příkladů globální odpovědnosti v českých městech

V České republice je téma globální odpovědnosti jedním z měřených kritérií udržitelného rozvoje. Jako téma č. 10 je uvedeno a měřeno v metodice MA21, na jejíž realizaci v dobrovolně se zavazujícím českým městům dohlíží NSZM. K 6. 10. 2018 bylo v oficiální databázi MA21 evidováno 173 měst, obcí, mikroregionů a institucí, z toho 85 v kategorii zájemci, 34 v kategorii D, 49 v kategorii C, 3 v kategorii B a 2 v kategorii A (<https://ma21.cenia.cz/>). Od kategorie C až ke kategoriím A se hodnotí pokrok v 10 vybraných tématech UR.

Pro stupeň pokročilosti v kategoriích C a B se používá označení hvězdiček, kdy jedna hvězdička znamená, že audit prokázal tři kvalitně zpracovaná témata. Dvě hvězdičky prokazují pokrok v sedmi tématech UR a tři hvězdičky znamenají kvalitní propracování a progres ve všech deseti tématech UR.

Mezi příklady globálně odpovědných měst v České republice bezesporu patří město Litoměřice a Chrudim (kategorie A), ale také Vsetín (Kategorie B). Tématu globální odpovědnosti v rámci MA21 se však mimo tyto tři města aktivně věnují například také města Třebíč, Jihlava, Kroměříž, Praha 21, nebo Kopřivnice. Mnohá česká města jako např. Stětí, Dačice nebo MAS Rozkvět a MAS Podřipsko s tématem globální odpovědnosti aktivně pracují, ale ještě jej nezahrnuli do svého Auditů UR.

Všeobecné trendy mezi českými městy v otázce globální odpovědnosti jsou např. podpora Fair Trade a zapojením se do kampaní fairtradová města, školy atd. Česká města se také hojně zapojují do celorepublikových i celoevropských kampaní jako je Den Země, Evropský týden mobility, Dny zdraví, Dny evropského dědictví a jiná. Vsetín, Chrudim, Dačice nebo Kopřivnice mají také zkušenosti s vlastními osvětovými kampaněmi na různá témata k UR. Např. na podzim roku 2018 proběhla ve městě Kopřivnice osvětová kampaň „Klima se mění, změn se taky“ Město Dačice v roce 2016 realizovalo osvětovou akci k udržitelné spotřebě vody. Ve Vsetíně se již od roku 2014 pořádá kampaň Vsetín proti Chudobě, kde jsou publikována a diskutována témata z rozvojových zemích. V Chrudimi se jednou za rok pořádá akce Chrudim za udržitelný svět.

Spolupráce českých měst, obcí a MAS se školami a rozvojem GRV má v českých podmínkách stále své mezery. Česká města, obce a MAS jsou velmi aktivní v rozvoji ekologické výchovy na školách, témata GRV jsou zastoupena málo. Přesto v českých městech v otázce globální odpovědnosti vznikají a jsou podporované partnerství mezi obcemi, školami, neziskovými organizacemi i podnikateli. Tato partnerství se projevují především v realizaci společenských a kulturních akcí (Litoměřický festival Dun Dun, tradiční kulturní akce v Třebíči atd.)

V oblasti hmotné pomoci v rozvojových zemích často česká města uvádí podporu pomocí projektů Adopce na dálku nebo zapojení se do některé ze sbírek jako např. Kola pro Afriku. Pionýrem v této oblasti je město Litoměřice, které již po 2 roky podporuje projekt „Školní tréninkové farmy“ v Keni. Tato finanční podpora jde přímo z rozpočtu města a je plánovaná a dlouhodobá. Také město Chrudim se zapojilo do humanitární pomoci do Afghánistánu. Město Vsetín se již od roku 2014 zapojilo do mezinárodní kampaně Česko proti Chudobě. V otázce partnerských měst, město Jihlava uvedlo ve svém auditu v GO, že má své partnerské město Užhorod na Ukrajině. Město Vsetín partnersky spolupracuje s chorvatským městem Vrgorac. Společně připravují tzv. Vsetínský filmový maraton, při němž představují pomocí balkánské kinematografie také život v balkánských zemích.

Positivním trendem v otázce zmírnění klimatických změn můžeme považovat např. zavedení funkce energetického manažera (např. Chrudim, Jihlava, Litoměřice, Kopřivnice atd.), a vypracování energetické koncepce města. Město Kopřivnice si jako první z českých měst nechalo vypracovat Adaptační plán na zmírnění klimatických změn pro město Kopřivnice. Města jako Chrudim, Kopřivnice, Jilemnice nebo Jihlava si pravidelně nechávají měřit ES.

Díky zavedení tématu GO do auditů MA21 se pomalu ale jistě i česká města stávají globálně odpovědnými. I když jejich zkušenosti jsou teprve na začátku, již dnes se zapojují do mezinárodních kampaní a soutěží a pevně věříme, že se do budoucna budou inspirovat nejen na národní úrovni, ale i globálně.

Cílové skupiny

- ✿ Zaměstnanci samosprávy českých měst, obcí a MAS
- ✿ Pedagogové a pracovníci organizací zaměřených na environmentální, společenská a etická témata
- ✿ Děti a mládež navštěvující družiny a zájmové organizace nakloněné rozvoji GO
- ✿ Vedení a zaměstnanci společensky odpovědných firem
- ✿ Mladí lidé, senioři, rodiny s dětmi, široká veřejnost

Oblast č. 1

Rozvoj kapacit a spolupráce

Jsme si vědomi, že mnohá česká města, obce nebo MAS trápí palčivější témata, na která je potřeba alokovat finance i lidské zdroje prioritněji než na mnohá témata GO. Přesto v souladu s myšlenkou „mysli globálně, jednej lokálně“ má téma GO v MA21 své zasloužené místo a je to téma, jemuž by česká města, obce nebo MAS měla věnovat svou pozornost.

Prvním krokem je samotná deklarace důležitosti GO a sestavení si vlastní podoby GO v daném městě, obci nebo MAS. Dále stanovené prioritní oblasti GO zavést do svých strategických dokumentů a struktur úřadu.

Na realizaci mnohých aktivit se můžete podílet ve spolupráci s dalšími českými i mezinárodními partnery. Témata GO jsou vhodná k diskusi na školách, na veřejnosti, mohou být podpořeny filmy, knihami, v českém prostředí najdete nabídku pro celé festivaly na témata GO, která jsou spojena s ekologií, udržitelným zemědělstvím, inovacemi v dopravě i naším každodenním životem. Nebojte se nové partnery oslovovat a spolupracovat.

Výstup 1.1

Efektivně fungující řídicí skupina pro Globální odpovědnost

Efektivně fungující řídicí skupina je klíčová pro rozvoj kapacit, koordinaci a realizaci všech programů týkajících se podpory tématu GO. Již 12 měst v ČR získalo k 6. 10. 2018 titul Fairtradového města a další dvě o získání titulu usilují (http://www.fairtradovamesta.cz/kde_jsou_fer/mesta). Jedním z kritérií k udělení titulu je vytvoření řídicí skupiny pro FT. Pokud tato skupina vznikne, může se ve své agendě věnovat nejen otázkám FT ale také GO. Proto doporučujeme při tvorbě pracovní skupiny implementovat také otázky a oblasti GO, které se mohou prolínat nebo dílčím způsobem doplňovat a naplňovat tak myšlenku FT a GO zároveň. Vytvoření takové skupiny je také základem ke koncepčnímu působení v oblasti GO a může být prvním krokem k deklaraci důležitosti těchto témat.

Aktivita 1.1.1 Vytvoření řídicí skupiny pro Fair Trade / globální odpovědnost

- ✿ Pozvěte představitele obcí, zájmových spolků, škol, neziskovek i jednotlivce, o kterých se domníváte, že se tématu FT nebo GO zajímají, popřípadě již v této oblasti realizovali nějaké aktivity a představte jim záměr společně rozvíjet tyto témata. Zdůrazněte potřebu spolupráce a nabídněte přímé či nepřímé podpory za jejich angažovanost.
- ✿ Na prvním setkání diskutujte o tom, proč se chcete tomuto tématu věnovat, jaká témata jsou vám blízká nebo korespondují s děním ve vašem městě, jaké potencionální možnosti vás napadají, čeho chcete dosáhnout...
- ✿ Na základě informací od občanů a spolupracujících občanů vyberte nejvhodnější aktivity žádané a možné pro vaše město.
- ✿ Dále požádejte o závazné vyjádření, kdo ze zúčastněných partnerů se chce stát aktivním členem řídicí skupiny pro FT / GO a kdo chce být pouze pozorovatelem (dostávat informace a případně je šířit)
- ✿ Stanovte si termín dalšího setkání. Minimální počet setkání pro kritérium fairtradového města je 2x do roka. Aktivní a dobře fungující skupina se však setkává mnohem častěji.

Aktivita 1.1.2 Formování plánu pro řízení otázek globální odpovědnosti

- * Na dalším setkání si upravte realisticky plán rozvoje globální spolupráce s ohledem na vaše současné kapacity a předpokládaný rozvoj kapacit, na vaše zájmové preference a kompetence, které máte.
- * Se společně vypracovaným plánem seznámte obyvatele a dejte jim možnost plán připomínkovat. Požádejte je, aby sdíleli své představy o možném rozvoji globální odpovědnosti v jejich městě. Sdílení s občany lze udělat např. pomocí veřejné ankety, kulatého stolu, veřejné debaty atd.
- * Vyjasněte si a rozdělte si role, kompetence, zodpovědnosti za jednotlivé oblasti. Snažte se, aby každý člen byl zapojen dle svých možností tak, aby ho to bavilo a neztrácel motivaci!
- * Ujasněte si, jaké kompetence nebo kapacity vám ještě chybí k dosažení vámi vytyčených cílů a přemýšlejte, kdo, by mohl tuto potřebu naplnit (dobrovolník, odborník na určitou problematiku, student atd.). Určete si strategii, jak takovéto partnery najít.
- * Pro každého aktivního člena skupiny i pro každého dobrovolníka, kterého hledáte, si vypracujte popis jeho role (jaké předpoklady musí splňovat, jaké úkoly bude zastávat, jaká bude časová náročnost, jaké budou výstupy jeho práce, komu a jak je bude předávat atd.).
- * Průběžně přemýšlejte, koho dalšího můžete pozvat k příležitostné spolupráci nebo k dlouhodobému partnerství. Usilujte o to, aby v řídicí skupině byli zapojeni představitelé z různých oblastí. Můžete zapojovat mládež – skrze jejich zájmové skupiny nebo školy, maminky na mateřské dovolené, aktivní seniory, v konkrétních případech i osoby s handicapem. Pokud budete potřebovat jednorázovou pomoc např. odborného charakteru, nebojte se oslovovat neangažované odborníky. I pokud vám nevyhoví, je to způsob, jak je seznamovat s problematikou. Využívejte kontaktů, které jednotliví členové skupiny mají.
- * Nezapomínejte členům skupiny poskytovat pozitivní zpětnou vazbu.

Aktivita 1.1.3 Akční plán pro řídicí skupinu pro Fair Trade / globální odpovědnost

- * Připravte si akční plán činnosti skupiny pro období jednoho roku.
- * U jednotlivých aktivit si určete co vše je potřeba zajistit, kdy a kdo je za co zodpovědný.
- * Velmi detailně si rozplánujte akce na příští 3 měsíce.
- * Věnujte pozornost jednotlivým aktivitám komplexně a v souvislostech.

Aktivita 1.1.4 Efektivní řídicí skupina pro fair trade / globální odpovědnost

- * Realizujte pravidelné setkání skupiny za 1 – 2 měsíce.
- * Kontrolujte, zda členové zodpovědně plní své role.
- * Skupina společně s partnery realizuje akční plány, které si odsouhlasila a připravuje strategické plány pro další období.
- * Členové skupiny aktivně vyhledávají nové příležitosti, kontakty, zdroje.
- * Skupina hodnotí svou činnost a dle potřeby jí zefektivňuje.
- * Skupina prezentuje svou činnost na sociálních sítích či jiným vhodným způsobem a klíčovým partnerům (představitelé obcí, škol, donorů, médií atd.)

Výstup 1.2

Průzkum veřejného mínění

Připravit koncepci a strategii pro rozvoj GO si žádá znát také názory a postoje občanů města. Pokud bude následně vypracovaná koncepce vycházet z názorů veřejnosti, bude se realizátorům lépe dařit veřejnost do svých činností zapojovat a získat její podporu.

Aktivita 1.2.1 Obsahová příprava dotazníkového šetření

- ✿ Pracovníci města nebo členové řídicí skupiny pro FT / GO připraví návrh dotazníkového šetření, určí cílové skupiny a způsob získávání dat. Cílem dotazníkového šetření by mělo být zjistit, která globální témata a problémy jsou u obyvatel považovány za palčivá a aktuální. Šetření by se také mělo také zmapovat již realizované aktivity občanů v této oblasti nebo případnou míru ochoty spoluobčanů se do aktivit zapojit.
- ✿ Určete si, kdo bude dotazníkové šetření provádět. Záměr je možné konzultovat s odborníkem na průzkum veřejného mínění, ale pro snižování nákladů doporučujeme požádat mladé lidi např. ze zastupitelstva mládeže nebo skautu, maminky na mateřské dovolené, aktivní seniory atd. Šetření může proběhnout formou veřejného dotazování, oslovení občanů, pomocí jejich datových schránek atd.
- ✿ Ustanovte odpovědnou osobu, která bude odpovědná za vyhodnocení dotazníku a sumarizaci závěrů ze šetření.
- ✿ Prezentujte výsledky šetření na svých webových stránkách, sociálních nebo jiných médiích.

Aktivita 1.2.2 Realizace a vyhodnocení dotazníkového šetření

- ✿ Zodpovědná osoba za realizaci šetření veřejného názoru připraví metodologii a plán sběru dat. (kdo, kdy, jak).
- ✿ Realizujte sběr dat dle připravených podkladů.
- ✿ Vyhodnoťte získaná data. K vyhodnocení dotazníku lze zdarma využít Google dotazníku, který pro tyto účely může data zcela dostatečně vyhodnotit. Popřípadě po konzultaci s odborníkem, lze využít jiných nízkonákladových nástrojů na zpracovávání kvalitativních i kvantitativních dat.
- ✿ Sumarizujte výsledky a závěrů šetření do přehledné zprávy pro tisk i pracovníky úřadu.

Město Kopřivnice ve spolupráci s CI2 vypracovalo obsáhlý výzkum veřejného mínění ohledně problematiky klimatických změn na svém území. V rámci vypracování tzv. adaptačního plánu pořádalo kulaté stoly s občany, diskusní skupiny atd. Výstupem byl zpracovaný Adaptační plán ke zmírnění klimatických změn pro město Kopřivnice.

Aktivita 1.2.3 Implementace zjištěných poznatků do koncepce a strategie rozvoje GO

- ✿ Informujte veřejnost o výsledcích šetření ve spolupráci s lokálními médii, skrze sociální sítě města atd.
- ✿ Zahrňte získané poznatky o preferencích a zájmech veřejnosti do připravované koncepce i strategie.
- ✿ Sestavte cíle, jejich časový harmonogram a osobu odpovědnou za naplnění cíle.

Výstup 1.3

Přijatá strategická koncepce rozvoje globální odpovědnosti v daném městě, obci MAS

Na základě předešlých aktivit lze vytipovat oblasti GO, které jsou vhodné pro řešení v daném městě, obci, nebo MAS. Důležitost stanovených cílů v GO můžeme deklarovat zanesením do strategického dokumentu vašeho úřadu. Tento dokument v podobě např. strategické koncepce však potřebuje mít širokou podporu politickou i občanskou. Strategická koncepce může vzniknout jen na základě široké společenské diskuze.

Aktivita 1.3.1 Shromáždění a analýza dostupných podkladů

- * Shromážděte názory členů řídicí skupiny, výsledky šetření veřejného mínění, inspirující příklady dobré praxe z ČR i zahraničí.
- * Seznamte s těmito podklady vedení města, kompetentní politiky a pracovníky města a po prostudování všech materiálů a společné diskuzi získáte názory a doporučení svých kolegů z jiných měst.
- * Analyzujte všechny získané podklady s ohledem na možnosti města a partnerů. Výsledkem by měl být předběžný návrh koncepce.

Aktivita 1.3.2 Vytvoření strategické koncepce rozvoje GO města, obce nebo MAS

- * Prodiskutujte vytvořený návrh s kompetentními představiteli města, řídicí skupinou pro GO, případně s dalšími partnery.
- * Nezapomeňte zahrnout do dokumentu strategické koncepce informaci o způsobu, jakým bude aktualizován.
- * Po vypořádání připomínek vypracujte finální dokument a předložte jej ke schválení kompetentním orgánům města.

Aktivita 1.3.3 Přijetí a implementace strategické koncepce

- * Po schválení finálního dokumentu si také ujasněte, pro koho a jakým způsobem je závazný, kdo bude pověřený jeho realizací, jak bude probíhat evaluace a aktualizace.
- * Klíčové myšlenky strategické koncepce rozvoje GO lze implementovat také do klíčových plánů rozvoje města.

V roce 2016 město Dačice využilo Plán rozvoje GO ve městě Dačice, vypracovaný ShineBean, jako podklad pro zpracování Strategického plánu rozvoje města Dačice na období 2016-2020.

Zdroj: Zdravé město Dačice, 2016

Výstup 1.4

Rozvoj spolupráce a partnerství s „externími“ odborníky z řad rozvojových neziskových organizací, akademického sektoru, měst a podnikatelského sektoru

Hledání komplexních řešení u složitých problémů se bez partnerství s dalšími subjekty neobejde. Existuje mnoho organizací, odborníků, programů, materiálů a informací o globální odpovědnosti. Využívejte je! Z násobíte tak nejen dosah vašich realizovaných aktivit, ale také budete realizovat komplexnější opatření vůči vybraným problémům.

Výčet potencionálních partnerů najdete na konci tohoto dokumentu v příloze 3 a 4.

Aktivita 1.4.1 Definování vlastních potřeb a vyhledávání relevantních informací a partnerství

- * Určete si, jaké programy, materiály nebo informace potřebujete pro realizaci vašich záměrů.
- * Vyhledávejte organizace, vysoké školy, odborníky, kteří se dané problematice věnují. Kontaktujte je a požádejte je o doporučení programů, materiálů atd., které by pro vás byli vhodné.
- * Navazujte partnerství v rámci realizace svých aktivit a aktivit ostatních subjektů.
- * Nebojte se realizovat spolupráci mimo Českou republiku za finanční pomoci například **Visegradského fondu, Norských fondů** atd., které podporují mezinárodní spolupráci určitých zemí.

Aktivita 1.4.2 Navázání spolupráce

- * Vytipované potenciální partnery kontaktujte a dohodněte s nimi formu a podmínky případné spolupráce.
- * S každým partnerem si připravte písemnou dohodu o spolupráci, kde si stanovíte formu spolupráce, podmínky, zodpovědnosti, časový harmonogram a finanční zajištění.

Aktivita 1.4.3 Společná realizace vašich aktivit / projektů

- * Zrealizujte, co jste si dohodli.
- * Vypracujte si zápis o úspěšnosti spolupráce s doporučeními pro příště.
- * Poskytujte svým partnerům zpětnou vazbu, pomůžete jim tak být ještě lepšími.

V roce 2016 město Dačice ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci, realizovalo na fóru Zdravého města Dačice tzv. pocitovou mapu města, která aktivně zapojila občany do sběru informací a názorů na lokalitu, které vedení města chybělo.

Zdroj: Zdravé město Dačice, 2016.

Aktivita 1.4.4 Databáze probíhajících a potenciálních partnerství

- * S narůstajícím počtem partnerství a realizovaných programů, bude přibývat informací, které si budou žádat administraci.
- * Ved'te si evidenci kontaktů partnerů, jejich zajímavých programů a dalších nabídek včetně podmínek realizace. Ved'te si i databázi potenciálních partnerů, které budete chtít oslovit třeba v budoucnu, evidujte příklady dobré praxe, které vás zaujaly.
- * Je užitečné mít databázi online, kde bude průběžně aktualizována. Takovýto adresář můžete sdílet s řídicí skupinou nebo partnery, kteří řeší podobné otázky jako vy. Pokud bude adresář doplňovat více subjektů, všichni získáte užitečné informace a ušetříte čas.
- * Vždy na začátku roku se zeptejte svých partnerů, jaké programy a novinky vám mohou v daném roce nabídnout (často se to odvíjí od poskytnutých dotací).

Jsme si vědomi, že toto je časově náročná činnost, která předpokládá nějaké základní odborné vzdělání. Pokud to nebude možné v rámci vašich vlastních kapacit, zkuste požádat o pomoc některého člena řídicí skupiny, dobrovolníka, studenta, seniora.

Výstup 1.5 Seminář pro vaše pracovníky a partnery

Postupně budete zjišťovat, že je řada témat, ve kterých byste se chtěli více vzdělat, že chybí informace vám nebo vaši kolegům na úřadě nebo v partnerských organizacích ve městě. Připravte pro ně seminář, který umožní zvýšení vašich kapacit jako týmu. Seminář je také možné připravit pro libovolné skupiny lidí (zájmové spolky, přátelské kluby, neziskovky, příspěvkové organizace, zaměstnance MÚ atd.) – ti, kdo si uvědomují naši globální odpovědnost, ale nevědí, jak by mohli přispět. Získáte tak také partnery, kteří by se sami nepřihlásili, protože ještě nevidí své příležitosti. S realizací takto zaměřeného semináře Vám mohou pomoci některé neziskové organizace.

Aktivita 1.5.1 Obsahová příprava semináře

- * Společně s řídicí skupinou pro GO vyberte témata vhodná pro vás, vaše kolegy nebo jiné zájmové skupiny. Zvolte si cílovou skupinu. Určete si své požadavky. Ověřte si, že lidé v cílové skupině by měli o takovéto vzdělávání zájem.
- * Vyhledejte si organizaci, která se vašemu tématu věnuje a zeptejte se, zda by pro vás mohli udělat seminář. S vybranou organizací si ujasněte specifikace.
- * Až budete mít jasně obsah semináře, přemýšlejte, koho můžete ještě pozvat, kdo by mohl mít z akce také užitek.

Aktivita 1.5.2 Realizace semináře

- * Spolu s partnerskou organizací zrealizujte domluvený seminář.
- * Požádejte účastníky o zpětnou vazbu a doporučení pro příště.
- * Využijte tuto příležitost k navázání nových kontaktů, sdílení zkušeností, rozvoji spolupráce.
- * Informujte o této akci skrze lokální média a sociální sítě.
- * V případě zájmu a úspěšné realizace je možné seminář každoročně opakovat.

Městský úřad Kroměříž ve spolupráci se ShineBean realizoval v dubnu 2017 školení pracovníků úřadu k udržitelnému rozvoji, globální odpovědnosti a Fair Trade. Na školení byli pozváni pracovníci různých odborů. Cílem bylo posluchače nejen seznámit s tematikou GO a FT, ale i taky propojení těchto témat s jejich agendou. O přestávkách byla nabídnuta také ochutnávka FT potravin.

Zdroj: Zdravé město Kroměříž, 2017.

Výstup 1.6

Grantový systém podporující subjekty, které realizují programy na podporu globální zodpovědnosti

Tento nástroj umožní zásadní rozvoj kapacit, podpoří osobní angažovanost občanů. Pokud město, obec nebo MAS nemá kde vyčlenit určitou částku na podporu fairtradových nebo globálně odpovědných aktivit, tak jednou z variant může být včlenění určité podmínky zohledňující globální zodpovědnost do již existující grantové kategorie.

Zdravé město Litoměřice, které každoročně rozděljuje cca 30.000,- Kč, po částce 5.000,- Kč na podporu fair trade. Může se jednat jen o symbolickou částku, ale zkušenosti z Litoměřic ukazují, že zainteresované organizace přidají hodně z vlastního úsilí, které vysoce přesahuje poskytnutou částku, jelikož vnímají smysl svého počínání v globálním měřítku.

Zdroj: Galerie udržitelného rozvoje, 2018a

Aktivita 1.6.1 Definování podmínek a možností

- ✿ Řídící skupina zjistí, zda má takovýto návrh podporu ve vedení města.
- ✿ Vedení města, obce nebo MAS si ujasní, z jakých zdrojů by bylo možné alokovat finanční zdroje.
- ✿ Řídící skupina definuje kritéria grantové výzvy (lze požádat o radu Zdravé město Litoměřice).

Aktivita 1.6.2 Vyhlášení grantové výzvy a její administrace

- ✿ Zprocesujte výzvu dle svých obvyklých kritérií a postupů.
- ✿ Jako nové výzvě je třeba ji věnovat mediální propagaci. Medializace zrealizovaných projektů může být opět příležitost k propagaci zvolených témat.
- ✿ V případě úspěšné realizace je možné tuto grantovou výzvu každoročně opakovat.

Výstup 1.7

Vytvořit prostor pro sdílení know-how a dobrých nápadů

Předpokládáme, že v budoucích letech bude zájem o témata GO narůstat a že v českých městech bude narůstat počet lidí, kteří se budou zajímat o GO svého města. Propojujte je, podněcujte společnou komunikaci, umožněte jim se setkávat a organizovat společné akce atd. Aktivizujte různorodé aktéry vašeho města, aby se potkávali, diskutovali a společně hledali řešení pro problémy GO. Z hlavních realizátorů se staňte koordinátory dění ve vašem městě.

Aktivita 1.7.1 Podpora prostoru pro sdílení

- * Věnujte pozornost utváření příležitostí k setkávání se občanů, podnikatelů, neziskových organizací apod. ve vašem městě, obci nebo MAS (společně či jednotlivé skupiny) s možností sdílení svých názorů, vizí nebo jen představení své činnosti ve městě.
- * Pokud to situace ve vašem městě umožňuje, alokujte prostor (budovu, patro v budově), kterou pronajmáte různým firmám, neziskovým organizacím, kulturním spolkům, které mají ke GO blízko (dle vašich GO kritérií) a podpořte je tak ve sdílení jejich know how a zkušeností. Toto formální i neformální setkávání se osob s odlišným vnímáním problémů, avšak se stejným zájmem hledat řešení společných problémů, může podnítit kreativní a originální přístupy.
- * Podpořte organizace, které realizují projekty podporující setkávání osob napříč generacemi. Organizujte tzv. Kulaté stoly, při kterých budou diskutovat nad problémy GO rozdílné generace a rozdílné sociální skupiny.

Aktivita 1.7.2. Podpora dobrovolnictví doma i v zahraničí

- * Zveřejněte prohlášení vedení města, obce nebo MAS, že jsou plně podporovány aktivity vedoucí ke GO a šetrnému způsobu života.
- * Veřejně podporujte komunitní a sousedské aktivity jako např. společný úklid, výsadba stromů, bleší trh starých věcí atd.
- * Zájem zapojit se můžete zvýšit například vyhlášením soutěže o nejzdařilejší komunitní projekt, nejekologičtější projekt, který můžete ocenit např. účastí na nějakém semináři o GO nebo produkty spravedlivého obchodu apod.
- * Sami jděte příkladem a buďte šetrným úřadem, zorganizujte charitativní sbírku atd.
- * Podporujte dobrovolnictví napříč všemi generacemi.
- * Podporujte místní neziskové organizace se registrovat do EVS (**European volunteer service**)
- * Uspořádejte mezinárodní dobrovolnické workshopy, do kterých se mohou zapojit osoby všech generací.
- * Zapojte seniory do organizace a propagace svých akcí.

Oblast č. 2

Zvyšování povědomí o globálních souvislostech (včetně klimatických změn)

Téma globální odpovědnosti a souvislostí mezi našimi každodenní činností a celým světem je v české kotlině rozšířeno velmi málo. Jen málo kdo si uvědomuje, jaký dopad na naši planetu má naše každodenní spotřeba vody, naše odpady, používání automobilové dopravy nebo vytápění našich domů tuhými palivy. Mediální a informační osvěta je v tomto případě nezbytná.

Pro začátek doporučujeme českým městům, obcím a MAS začít s tématy GRV na školách, zapojení se do mezinárodních projektů jako je např. „Světová škola“ nebo některého z programů ShineBean nebo jiných českých neziskových organizací, které povedou studenty k vyšší vzdělanosti v tématech GO.

Témata GO nejsou však jen témata do škol, ale mohou být zajímavou součástí i mnohých kulturních akcí ve vašem městě, obci nebo MAS. Tyto akce mohou být obohaceny nejen stánky s FT výrobky, ale i informačními soutěžemi, dokumenty, spoty, představením života v rozvojových zemích atd. Buďte kreativní a vnímejte témata GO jako nedílnou součást vašich již tradičních akcí.

Výstup 2.1

GO jako součást kulturních akcí a osvěty GO

V rámci propagace témat GO, není třeba organizovat aktivity zaměřené pouze na témata GO, ale lze jimi doplnit a obohatit již stávající aktivity / akce / kampaně atd.

Aktivita 2.1.1 Vymýšlejte, jak zakomponovat GO do již tradičních akcí

- ✿ S řídicí skupinou pro FT / GO vymýšlejte, jak můžete vaše tradiční akce obohatit o osvětu GO.
- ✿ Podporujte již zaběhlé akce a doplňte je o aktivity na podporu GO v oblastech snižování klimatických změn, rozvojových aktivit atd.

Např. na Dny techniky připravte výstavu / dokument o problematice mezinárodní dopravy. Na divadelní přehlídce pozvěte soubor z rozvojové země nebo požádejte některý ze souborů, aby připravil krátké vystoupení na vámi zadané téma. Během týdne pro rodinu uspořádejte besedu / výstavu / dokument o rodinném životě v zemi s odlišnou kulturou, zařadte workshopy pro rodiče s dětmi, které jim přiblíží život v rozvojové zemi nebo bude rozvíjet jiné vámi zvolené téma. Obdobně můžete využít Dny zdraví. Den země přímo vybízí k rozvinutí řady aktivit s ekologickou tematikou. Na fairtradové snídani můžete představit místní podnikatele, kteří podporují Fair Trade atd.

- ✿ Pokud máte nápad a nevíte jak ho realizovat, sdílejte ho s externími odborníky – speciálně zaměřenými neziskovkami, školami atd. Mnohdy rádi poradí, popřípadě se i do organizace zapojí.
- ✿ Využívejte nabídky partnerů z rozvojových organizací a realizujte společně vhodné akce. Kde je to možné, nechte realizaci přímo na nich.
- ✿ Rozvíjejte spolupráci s ekologickými organizacemi v regionu.
- ✿ Využívejte již existující programy, materiály, kampaně od neziskových organizací a partnerů.

Aktivita 2.1.2 Zařazení do akčního plánu řídicí skupiny pro GO

- * Domluvené aktivity zařadte do akčního plánu řídicí skupiny.
- * Připravte si akční plán takovýchto akcí na rok, a snažte se, aby akce měly návaznost, byly určeny různým cílovým skupinám a věnovaly se vybraným problémům zajímavým způsobem.
- * Rozdělte si úkoly, a co nejvíce zapojte členy řídicí skupiny a své partnery.

Aktivita 2.1.3 Vlastní realizace programů, jejich vyhodnocení a medializace

- * Pusťte se do toho!!!!
- * Vždy si realizovanou akci vyhodnoťte a toto vyhodnocení použijte před přípravou další akce.
- * Věnujte maximální pozornost medializaci těchto aktivit. Na místě i skrze média. Pokud je to možné, domluvte se s médii, že tam, kde se jedná o „obsáhlejší“ akci, budou věnovat pozornost segmentům zaměřeným na GO.

ShineBean může nabídnout besedy, workshopy, výstavu, propagační materiály – viz. příloha č. 1
Vhodné kontakty viz. příloha č. 2.

Aktivita 2.1.4 Plánování akcí zaměřených přímo na zvyšování povědomí o globálních souvislostech

- * S řídicí skupinou vyhodnoťte realizaci a dopad doposud realizovaných aktivit.
- * Pobavte se o tom, co Vám ve městě chybí nebo naopak zda zde již existuje nějaké zaměření.
- * Zjistěte, zda zde již existuje skupina lidí s podobnými zájmy.
- * Zhodnoťte dva poslední body a zvažte, jestli se nechcete pustit do realizace společné akce.
- * Inspirací a pomocí může být opět nabídka neziskových organizací.
- * Akce by měla korespondovat s vašimi cíli, být atraktivní pro zvolenou cílovou skupinu a měla by být poměrně snadno realizovatelná.

Aktivita 2.1.5 Plánování a realizace nových akcí

- * Případné nové akce zahrňte do akčního plánu a následně zrealizujte.
- * Pokud se Vám nová akce osvědčí, bývá výhodné z ní udělat akci pravidelno

Inspirací vám může být litoměřický festival Dun Dun nebo třebičský festival „Buď fěr a ochutnej africkou hudbu a fairtradovou kávu“

Aktivita 2.1.6 Město (obec nebo MAS) má soubor pravidelných akcí a aktivit, které zvyšují povědomí o globálních souvislostech

- * Vyzkoušejte si, co se vám osvědčí a proč. Doplněte ty typy aktivit, které potřebujete.
- * Snažte se o různorodost a originalitu akcí. Pořádejte je na netypických místech s propojením netypických kulturních zážitků jako např. čtení africké poezie ve staré továrně, divadlo na koupališti, charitativní sbírka na parkovišti atd.
- * Zvolené akce přidávejte do „časů a míst“, kde se sejde větší množství lidí, kteří mohou mít ke zvolené problematice blízko.
- * Spojte související témata, spojte síly s partnery, využívejte podporu a zájem místních komunit.
- * Vaším cílem by mělo být, aby v průběhu roku byla GO atraktivně připomínána různými způsoby na různých akcích, různým cílovým skupinám.
- * Tyto činnosti by měly být průběžně medializovány

Výstup 2.2

Zapojení se do celorepublikové kampaně

V rámci snižování klimatických změn jsou připravovány zajímavé kampaně na snižování spotřeby člověka, zdravý životní styl atd. Mnohé nadace připravily v rámci kampaní četné informační letáky, vtipné billboardy atd. Podpořte tyto kampaně a informujte své občany o udržitelné spotřebě a alternativách udržitelného života.

Aktivita 2.2.1 Identifikace potřeb města s konkrétní kampaní

- * Získejte informace o možných kampaních. Nápomocna může být příloha č. 3.
- * Oslovte vybrané neziskovky nebo nadace a požádejte o podpůrné materiály.

Aktivita 2.2.2 Plán realizace kampaně ve vašem městě

- * Zkontaktujte řídicí skupinu pro FT nebo GO.
- * Naplánujte si podpůrné akce v rámci podpory kampaně (výstavy, workshopy...).
- * Oslovte také jiné organizace ve vašem městě a vyzvěte je, aby se ke kampani přidali.

Město Chrudim se v květnu 2018 připojilo k Evropskému týdnu udržitelného rozvoje a realizovalo kampaň „Chrudim za udržitelný svět“. Kampaň byla zaměřena na žáky všech základních škol a místního gymnázia, a měla podobu vědomostně-soutěžní akce na posílení vědomostí o Cílech udržitelného rozvoje. Vítěz soutěže získal poukaz na Skutečný dárek. Nicméně zúčastněné děti se v průběhu akce společně rozhodly podpořit vybrané rozvojové země vlastním certifikátem na nákup bioplynárny, školních pomůcek pro 7 dětí, dvacet kuřat a ošetření nemocného.

Zdroj: Galerie udržitelného rozvoje, 2018b

Výstup 2.3

Podpora GRV na školách a globální osvěta

Témata GRV již nejsou v českých podmínkách nedostupná. Mnohé české organizace jako ARPOC, NaZemi, Adra, Člověk v tísni, ShineBean atd. zpracovali pro žáky a studenty českých škol nejedno téma GO. Výuku tak můžete obohatit o aktivity a diskusi nad tématy jako je udržitelný cestovní ruch, migrace, FT, globalizace, udržitelná spotřeba, udržitelné zemědělství a tisíce dalších témat. Nabídka v oblasti GRV je vskutku široká a tak doporučujeme českým městům, obcím a MAS zmapovat, kdo na jejich území se GRV věnuje a oslovit jej o spolupráci.

V odlehlejších městech či obcích je možné zvážit také vyškolení lokálního lektora, který by realizoval programy GRV na okolních školách. Takový lektor by byl schopen navštěvovat školy a nabízet jim programy. Také může ve spolupráci s vybranou organizací, která se věnuje GRV, se naučit zvolené programy a ty školám nabízet a lektorovat. Pokud by nebylo možné tohoto pracovníka platit z některého projektu nebo rozpočtu města, je možné, aby tento člověk měl mimoškolní vzdělávání jako živnost a školy / města by mu za realizaci programů platily.

Aktivita 2.3.1 Zapojení škol do akcí podporujících globální odpovědnost

- * Přizvěte představitele škol / družin, kde podpora GO již probíhá do pracovní skupiny GO.
- * Přizvěte i další školy ke spolupráci.
- * Nastavte si společnou formu spolupráce (žáci a studenti škol se mohou zapojit do sbírání dat o veřejném mínění, zorganizovat fairtradovou snídani nebo jinou vlastní kampaň atd.)
- * Požádejte školy v okolí, aby připravili „něco“ při příležitosti akce na podporu GO (výtvarná soutěž na téma „Voda v mém životě“, fotografická soutěž „Sport a rozvoj“, Kampaň za férový obchod očima mladých reportérů atd.)
- * Na těchto akcích vyzvěte děti a pedagogy k dalším aktivitám.
- * Mějte zde připravené letáčky a informace o vzdělávacích programech, které mohou školy využít přímo na své půdě.
- * Navazujte kontakty s vedením škol, pedagogy i žáky. Kde uvidíte zájem, nabídněte něco dalšího.

Vhodné kontakty viz příloha č. 4.

Město Vsetín realizovalo ve spolupráci s SMOCR a Charitou ČR osvětovou akci Vsetínské školy pro lepší svět – Vsetín proti chudobě. V rámci této akce proběhla debata žáků nad otázkami globálních problémů dnešního světa a udržitelných cílů tisíciletí. Žáci se také seznámili s rozvojovými zeměmi, které jsou prioritními pro ČR a také si zkusili vypracovat vlastní rozvojový projekt. Se svými návrhy se žáci zapojili do soutěže o nejužitečnější projekt, na jehož uskutečnění žáci obdrželi finanční dar od firmy eSPORTs.

Zdroj: Galerie udržitelného rozvoje, 2018c

Aktivita 2.3.2 Nabídka programů školám

- * Využijte zájem již zapojených škol a vyměňujte si informace o nabídkách putovních výstav, dokumentů, metodických materiálů, seminářů a žádejte o zpětnou vazbu.
- * Pracujte s žáky a studenty v rámci mimoškolních aktivit (skaut, zájmové, sportovní kluby). Pokud někdo z dětí projeví zájem o větší proniknutí do některého tématu, vyzvěte je, aby požadovaly po svých učitelích zařazení výukového programu, který např. zažily na vámi pořádaných akcích.
- * Pokud se vám podaří na některé škole uspořádat nějakou akci (výstavu, promítnutí dokumentu, besedu atd.), komunikujte s pedagogy, kteří se zúčastnili a v případě jejich kladného hodnocení jim nabídněte další program, který ten předchozí doplňuje.

ShineBean může nabídnout programy GRV, výstavu. Viz příloha č. 1.
Vhodné kontakty viz příloha č. 4.

Aktivita 2.3.3 Rozvojové vzdělávací programy na školách

- * Školám, které již budou vstřícnější, nabídněte více.
- * Informujte je o možnostech globálního rozvojového vzdělávání viz příloha č. 4.

ShineBean může nabídnout vzdělávací programy GRV – viz příloha č. 1.

Aktivita 2.3.4 Nabídka seminářů pedagogům

- * Seznamujte vedení škol, pedagogy a pedagogické pracovníky, kteří již nějak projevili zájem o GO s nabídkou vzdělávacích kurzů, které připravuje řada neziskovek zaměřených na GRV.
- * Vyjadřujte váš zájem na tom, aby se v této oblasti vzdělávali.
- * Můžete se domluvit s některou neziskovkou, aby přijela a zvolený seminář realizovala ve vašem regionu.

Aktivita 2.3.5 Zaškolení lokálního lektora pro globální rozvojové vzdělávání

- * Spojte se s organizacemi na GRV a zjistěte kvalifikační nároky lektora a možnosti jeho vzdělávání.
- * Zjistěte, zda se ve vašem okolí obdobnému lektorování již někdo nevěnuje. Pokud ano, pokuste se jej kontaktovat.
- * V rámci pracovní skupiny FT a GO prodiskutujte možné financování, zaškolení a konkrétní popis této pozice.
- * Sestavte inzerát na pracovní pozici dle vašich standardních kritérií. Pozice nemusí být na plný úvazek, může být vykonávána na dohodu či na dobrovolnické bázi.

ShineBean nabízí materiály a zaškolení do programu Jak vnímáme Afriku – viz příloha č. 1.

Výstup 2.4.

Podpora etického obchodu

Město, obec nebo MAS mohou ovlivňovat, jakým způsobem budou vynaloženy veřejné peníze. Podporou etického obchodu můžeme zlepšit podmínky místních farmářů a producentů, ale také farmářů a producentů zboží dováženého z rozvojových zemí jako je např. káva, čaj, třtinový cukr a mnohé další. Spravedlivý obchod by měl být samozřejmostí, ale v současné době prozatím není. Na jeho problematiku se zaměřuje hnutí „fair trade“, které usiluje o férové ceny pro farmáře i producenty. Česká města, obce a MAS by měly v tomto směru jít příkladem a vynakládat veřejné peníze na spravedlivé a „férové“ zboží, popřípadě zboží lokálních prodejců, znevýhodněných pracovníků apod.

Aktivita 2.4.1 Selekce etického zboží, které bude podporováno

- * Doporučujeme intenzivnější propagaci a využívání zboží etického obchodu ve vašem městě / obci, MAS, úřadu atd.
- * Řídící skupina nebo zodpovědný pracovník by si měla definovat, jaké zboží chce zařadit do skupiny Etické zboží (zboží značky Fair Trade, jiné značky spravedlivého obchodu, zboží přímo od výrobců a zboží, které podporuje činnost organizací, které se věnují zahraničním rozvojovým projektům, výrobky lidí s postižením, výrobky ekologicky šetrné, lokální produkty atd.) a jakou formou ho bude propagovat (např. ochutnávky a prezentace, odměny a dárky, přímý prodej na kulturních akcích, určitá podpora obchodů a provozovny, které takovéto zboží zařadí do svého sortimentu atd.
- * Vytvořte si přehled, kde můžete které typy etických výrobků zakoupit. Jednotlivé etické prodejny / výrobce nejen podporujte vlastními nákupy, ale také je propagujte.
- * Sestavte si konkrétnější harmonogram realizace. Časový harmonogram kulturních akcí, kde je možno zboží nabízet, identifikaci příležitostí, kde darovat výrobky FT nebo jiné etické zboží jako součást dárku (Vánoce, Velikonoce, oceňování zaměstnanců, věcné ceny v soutěžích atd.). Vytvořte si plán jak podporovat prodejny / trhy s etickými výrobky v rámci systematické podpory atd.
- * Realizujte tento plán.

Aktivita 2.4.2 Využívání výrobků při co nejširším spektru příležitostí

- * Dle předchozího jednání řídící skupiny kontaktujte firmy a organizace, které propagují Vámi zvolené zboží, a domluvte si podmínky.
- * Domluvené zboží u nich nakupte nebo jim umožněte prodej na vašich akcích.
- * Požádejte dodavatele, aby vám se zbožím poskytl propagační materiály a kde je to možné, je umísťujte společně se zbožím.

ShineBean nabízí výrobky etického obchodu – viz příloha č. 1.

Aktivita 2.4.3 Příležitost pro etické zboží na trzích, jarmarcích a jiných akcích

- * Domluvte, že na akcích „trhového“ typu, bude vyhrazen jeden stánek pro organizace, které prodávají certifikované etické zboží nebo prodejem originálních výrobků podporují konkrétní komunity v rozvojových zemích. Zařazeny mohou být i výrobky lokálních chráněných dílen, benefičních obchodů.
- * Během roku zvete různé organizace, aby se návštěvníci setkávali s pestrým sortimentem (nebo si vytvořte seznam organizací, které jsou Vám sympatické, a jejich zboží je žádané).

Aktivita 2.4.4 Férová snídane

- * Férová snídane je kampaň, která upozorňuje na problematiku Fair Trade.
- * Pokud si nejste jistí velkým zájmem veřejnosti, zrealizujte 1. ročník ve spolupráci s partnerskými organizacemi, školami a věnujte pozornost medializaci
- * Férovou snídani můžete doplnit např. soutěží o nejlepší Fair Tradovou buchtu, závodem pro děti apod.
- * Organizuje společnost Na Zemi – může poradit.

www.ferovasnidane.cz

Výstup 2.5

Příběhy dobré praxe z vašeho města, obce nebo MAS

Nebojte se sdílet, co se vám povedlo. Můžete být inspirací i pro jiné.

Aktivita 2.5.1 Identifikace silných stránek v osvětě o GO a klimatických změnách

- * V rámci řídicí skupiny identifikujte vaše silné stránky v oblasti GO.
- * Vyberte ze seznamu silných stránek ty, které mohou být inspirativní i pro další města.
- * Vyhledejte aktéry, kteří jsou nositelé těchto silných stránek, a oslovte je o spolupráci v rámci sběru dobré praxe.
- * Získejte souhlas k publikaci.

Aktivita 2.5.2. Kolekce příběhů dobré praxe

- * Sestavte si osnovu pro soupis dobré praxe.
- * Nezapomeňte na nutnost tzv. přenositelnosti dobré praxe, tedy schopnosti realizovat praxi i v jiných podmínkách.
- * Zaměřte se na všeobecné podmínky, za kterých je dobrá praxe realizovatelná, ale zároveň věnujte pozornost specifickým věcem, které dobrou praxi podpořily.
- * Nezapomeňte se zaměřit také na kritické momenty realizace, které museli aktéři překonat, aby dosáhli úspěchu.

Výstup 2.6

Podpora udržitelného cestovního ruchu

Jsme si vědomi, že všechny kroky vedoucí k rozvoji udržitelného cestovního ruchu v kraji si vyžaduje velké finanční investice a žádá si dlouhodobý plán realizace. Přesto do začátku doporučujeme hledat inspiraci v zahraničí a přihlížet ke kritériu udržitelnosti v cestovním ruchu jako jedním z hlavních kritérií při budování této nové infrastruktury.

První zajímavou inspirací v této oblasti může být např. norské město Løm, které leží přibližně 400 km severně od hlavního města Oslo v horské krajině zapadlého národního parku Jotunheim. Místní obyvatelé po léta hledali harmonii mezi tradičním způsobem života v kraji s narůstajícím turismem v rámci národního parku. V rámci realizace MA21 jsou dnes inspirací mnohým jiným městům. Skloubili svůj tradiční zemědělský život s nabídkou atraktivní agroturistiky. Ve svých zemědělských usedlostech nabízejí pokoje pro turisty křižující NP, s možností ochutnání tradiční kuchyně nebo seznámení se s tradičními řemesly v kraji.

Zdroj: interní záznamy ShineBean

Aktivita 2.6.1 Zmapování zájmu mezi občany o udržitelný cestovní ruch

- * Věnujte se samostudiu o principech udržitelného cestovního ruchu a hledejte přenositelné příklady ze zahraničí.
- * Hledejte potencionální zdroje financování.
- * Připravte předběžnou koncepci pro udržitelný cestovní ruch v regionu.
- * Zorganizujte kulatý stůl s potencionálními aktéry.
- * Zjistěte jejich názory a obavy, chuť jejich zapojení atd.
- * Názory zapracujte do koncepce.

Aktivita 2.6.2. Zmapování potenciálu pro udržitelný cestovní ruch

- * Ve spolupráci s potencionálními partnery, kteří se chtějí zapojit (místní zemědělci / podnikatelé atd.) zmapujte jejich možnosti pro zapojení se.
- * Vyberte nejvhodnější aktivity pro vaši koncepci.
- * Stále hledejte možnosti financování.
- * Hledejte partnery i v zahraničí.
- * Zpracujte všechny výstupy do koncepce.
- * Koncepci realizujte.

Aktivita 2.6.3 Vypracování materiálů s informacemi k regionu a jeho udržitelném cestovním ruchu

- * Stanovte si motto vašeho regionu odpovídající vaši potřebě provozovat cestovní ruch udržitelným způsobem.
- * Zpracujte moto do informačních letáků o regionu.
- * Distribujte letáky do infocenter
- * Prezentujte svou koncepci v médiích a na veřejnosti.

Oblast č. 3

Mezinárodní spolupráce měst a obcí

Partnerství českých měst s jinými městy je velmi výjimečné. Pouze Vsetín a Jihlava uvedly ve svém auditu GO partnerství s jinými městy. Město Jihlava má partnerské město Užhorod na Ukrajině. Chorvatské město Vrgorac je partnerským městem Vsetína. Přesto i další města by měla zvážit výhody partnerských měst nejen v otázce GO a do budoucna oslovovat některá z doporučených měst východní Evropy ze států Moldavsko, Srbsko, Bosny a Hercegoviny nebo Ukrajiny.

Výstup 3.1

Hmotná a finanční podpora projektů v rozvojových zemích

Najít spolehlivého a spolupracujícího partnera ať už v podobě partnerského města, nebo partnerské organizace není snadné. Pro úspěšnost vašich bilaterálních projektu je potřeba, aby vás s daným městem / organizací něco spojovalo. Společný zájem vyřešit nějaký problém, historická příbuznost, podobné podmínky atd.

V případě hledání partnera spolupracujících měst můžeme doporučit síť tzv. Health Cities, kde najdete města podporující MA21 ve své zemi a v jejich případě se můžete více protnout ve vašich zájmech. V případě hledání neziskových organizací v daných zemích můžeme doporučit konzultaci na ČRA, FORS nebo hledání na internetu. Řada organizací pořádá také jednorázové nebo průběžné sbírky věcí, které použije pro podporu lidí v nouzi v rozvojových zemích (brýle, kola, knihy, školní pomůcky atd.). V rámci těchto dárcovských výzev lze také započít spolupráci.

Aktivita 3.1.1 Vytipování organizací a projektů, se kterými chcete spolupracovat

- ✿ Oslovte své kolegy na úřadě a občany k vyjádření jejich preferencí k partnerským městům a oblastem partnerství.
- ✿ Na základě výsledků preferencí kolegů a občanů vytipujte si české rozvojové organizace, které se věnují tématům, která jste si zvolili, případně působí v zemi, kterou chcete podporovat. Pokud taková organizace neexistuje, můžete oslovit některou z organizací z dané země.
- ✿ Kontaktujte organizaci a zeptejte se, jaký druh spolupráce by ocenili. Postupujte podle dohodnutých aktivit.
- ✿ Mezi nejjednodušší způsoby spolupráce patří uspořádání sbírky hmotných věcí. Zorganizovat hmotnou sbírku bývá jednodušší než sbírku finanční (obvykle ale obtížnější pro organizaci věci doručit k příjemcům).
- ✿ Každá organizace je vděčná za finanční podporu. Obvykle mají zřízenou veřejnou sbírku, přes kterou lze finance „sbírat“.
- ✿ Pokud chcete zorganizovat finanční sbírku, zjistěte nejprve o organizaci, jejím fungování a způsobu využití a vyúčtování darů vše, co potřebujete vědět. Budete odpovídat na případné dotazy a určitým způsobem se stanete jejím garantem, v případě, že ji budete propagovat.

Desítky organizací najdete na www.fors.cz

ShineBean nabízí vytvoření partnerství „na klíč“, možnost uspořádání finanční sbírky nebo sbírky anglických knih pro děti atd.

Aktivita 3.1.2 Příprava a realizace sbírky

- ✿ Spolupracujte s organizacemi ve vašem městě a společně plánujte, jakou osvětu chcete realizovat a na jakou cílovou skupinu se zaměříte.
- ✿ Po té, co jste si zvolili organizaci, projekt a formu podpory si naplánujte realizaci podpory. Odpovězte si na otázky: Koho chcete oslovit? Jakou formou?
- ✿ Je lepší žádat o podporu lidi, kteří již byli osloveni propagací zvoleného tématu a jsou seznámeni s problematikou.
- ✿ Je vhodné sbírku přidat k nějaké akci, která s daným tématem souvisí.
- ✿ Je vhodné dělat sbírky v určitých komunitách / zájmových spolcích než anonymně “v davu”.
- ✿ Vhodné formy sbírky
 - sousedské pozvání na večeři – uvařím, pozvu, prezentuji problematiku, každý host zaplatí za večeři (hosté jsou seznámeni předem) – příspěvek do sbírky
 - benefiční pochod, sportovní utkání, koncert – startovné, vstupné jde do sbírky
 - sbírku uspořádat po prezentaci, besedě o dané problematice / projektu
- ✿ Zveřejňujte výsledky sbírky s poděkováním adresně přispěvovatelům, pokud máte na ně kontakt nebo přes sociální sítě cílové skupiny, přes média atd.
- ✿ Důrazně žádejte od podpořené organizace jasnou zpětnou vazbu o využití poskytnuté podpory a tu zveřejněte.
- ✿ Pokud bude sbírka úspěšná a vy jste spokojeni s tím, jak s vaší podporou zvolená organizace naložila, je vhodné rozvíjet dlouhodobou spolupráci (což každá organizace ocení). Je lepší dlouhodobě podporovat 1 – 2 vybrané organizace, než dělat jednorázové rozptýlené akce. Je to srozumitelnější pro podporovatele, získají lepší emoční vazbu, lépe se to komunikuje a prezentuje.

Žáci 6. Tříd ZŠ Demlova v Jihlavě uspořádali sbírku na pomoc dětem v Africe. Za podpory svých blízkých připravili sladkosti a pamlsky na prodej pro veřejnost a vytěžené peníze (cca. 17.000 Kč) darovali fondu UNICEF.

Zdroj: Galerie udržitelného rozvoje, 2018d

Výstup 3.2

Mezinárodní decentralizované partnerství

Pokud nemáte ambice hledat své partnery přímo ve samosprávách zahraničních měst, lze započít partnerství také mezi spolky s podobnými zájmy jako jsou školy, církve, kluby mládeže, senioři atd. Společné zájmy sdružují. A lidé, kteří mají společné zájmy, velmi snadno zjistí, jak je potřeba pomoci a co se dá udělat.

Aktivita 3.2.1 Partnerství mezi podobnými subjekty (školy, církve, zemědělci, mládež, senioři)

- ✿ Vytipovávejte subjekty, které by měly zájem o takovouto formu partnerství a podpory. ShineBean může vyhledávat adekvátní partnerské subjekty v Keni.
- ✿ Příklady možné spolupráce:
 - Školy – začlenění do výuky shodných aktivit a porovnávání výsledků – výměna dopisů a fotografií, výroba výukových pomůcek, vybavení školy – učebnice, školní pomůcky, nádrže na vody, toalety, podpora potřebných žáků, rozvoj školních farem.
 - Církve – podpora sociálních programů v komunitě, podpora ekonomických aktivit členů církve, vzdělávání dětí.
 - Kluby mládeže – dopisování nebo sdílení volnočasových aktivit, podpora vybavení klubu, promítání filmů a osvěty, služba společnosti atd.
 - Kluby seniorů – praktické a zdravé vaření a pečení, zavařování, zpracování ovoce a zeleniny, péče o domácnost.

Zdravé město Litoměřice již druhým rokem podporuje částkou 50.000 Kč základní školu Ndere v Keni při realizaci její tréninkové farmy.

Zdroj: Interní záznamy ShineBean

Tyto aktivity může zprostředkovat ShineBean.

Aktivita 3.2.2 Partnerství mezi obcemi

- ✿ Tato úroveň spolupráce by měla navázat na dobře fungující partnerství na předcházející úrovni
- ✿ Obec / město, která bude mít o takovouto formu spolupráce zájem, naváže kontakt s vedením města / obce / vesnice a společně si vytipují oblasti, kterým se chtějí věnovat.
- ✿ Mělo by jít primárně o výměnu zkušeností a know-how například v oblasti samosprávy – Jak řídit obec? Jak potírat korupci? Jak efektivně vybírat poplatky? Jak zajistit odpadové hospodářství? Jak předcházet ekologickým problémům? Jak zajistit pitnou vodu? Jak vytvářet pracovní příležitosti? Jak podporovat rozvoj podnikání? Atd. Lze se ale zaměřit také na oblasti technického zaměření – jak vybudovat efektivní odpadové hospodářství ve městě? Jak využívat OZE ve městě a vzájemně se inspirovat a předávat know how.

Oblast č. 4

Přístup měst ke zmírnění klimatických změn

Klima naší planety se bezesporu mění a i česká města se dnes musí potýkat s nebyvalými jevy, jako jsou přívalové deště, eroze půdy, vysychání vodních zdrojů, zvýšení teploty vzduchu ve městech, znečištěné ovzduší atd. Připravenost a aklimatizace českých měst na klimatické změny je nedílnou součástí MA21 v oblasti GO. I lokální opatření v českých městech a obcích mohou přispívat ke globálním řešením klimatických změn.

Trendem v přístupu českých měst, obcí a MAS ke zmírnění klimatických změn je zřizování šetrných úřadů, zapojování se do kampaní věnujícím se řešení dopadů klimatických změn, vypracovávání energetických strategií a funkcí energetických manažerů. Velmi často si také česká města pravidelně propočítávají ES, aby mohly objektivně hodnotit dopad svých realizovaných aktivit.

V oblasti šetrného úřadu lze zmínit město Chrudim, Vsetín nebo Jilemnici, které jako jedni z prvních českých měst zavedli na svém úřadě systém environmentálního řízení EMAS. Jeho zavedení úřad nejen deklaruje svůj postoj k problematice životního prostředí, ale také zlepšuje vliv činnosti úřadu na něj.

Město Litoměřice je lídrem mezi českými městy v oblasti energetického managementu a strategie, kdy ve své vizi „Litoměřice – Energeticky nezávislé město s vysokou kvalitou života i slibnou budoucností“ se do roku 2030 pokusí realizovat geotermální projekt, energeticky úsporná opatření i systematické řízení energetického managementu na svém území. K naplnění této koncepce zavedla nejen pozici energetického manažera, ale také tzv. úsporný fond. Systematicky koncept energetiky ve svém městě má také Chrudim, Kopřivnice a jiná města.

Velmi příkladným je také počínání města Kopřivnice v otázce adaptace se na přicházející změny klimatu. Ve spolupráci s CI2 si nechal městský úřad vypracovat Adaptační plán na změny klimatu, ve kterém bude realizovat i osvětovou kampaň pro veřejnost, revitalizaci zeleně ve městě, výstavbu např. zpevněných ploch (parkoviště) s odváděcím systémem dešťové vody a jiná opatření.

Mnohá další témata GO jsou zavedena ve strategiích a koncepcích českých měst. Můžeme se setkat s koncepcí udržitelné dopravy, nakládání s odpady, plány zlepšování ovzduší města atd.

Výstup 4.1

Podpora šetrného úřadu

Realizace šetrného úřadu je dlouhodobý proces, který však má své opodstatnění. Zejména v otázce ekologické spotřeby, nakupování, a celkového managementu by úřad daného města, obce nebo MAS měl jít svým občanům příkladem.

Prvním krokem může být zaškolení svých pracovníků, vypracování si analýzy ekologického provozu, nebo získání již zmíněné zavedení systému environmentálního řízení EMAS.

Aktivita 4.1.1 Plán realizace ekologicky šetrného úřadu

- * Stanovte si plán, jakým způsobem může být váš úřad šetrný a jak může přispívat k zmírnění klimatických změn. Inspirovat se můžete mnohými jinými českými městy, která se snaží o systémový přístup k ekologickým úřadům.
- * Mějte jasnou představu o kompetencích zapojených aktérů.
- * Stanovte si jednoduchá opatření jako ekologizovat váš úřad jako např. zavedením tříděného odpadu, úsporných žárovek, úsporných splachovadel na toaletách, omezení používání plastu atd.
- * V rámci hospodaření městských budov (MŠ, ZŠ, nemocnice atd.), se snažte o energetickou úsporu. V rámci inovace můžete do plánování energeticky úsporných nápadů zapojit třeba žáky, studenty, vyhlásit soutěž atd.

Aktivita 4.1.2 Vyhledávání partnerů

- * Spojte se s partnery, jež vaši myšlenku podpoří nebo zrealizují.
- * Mnohé projekty již byly realizovány v jiných Zdravých městech a jsou přenositelné. Neváhejte představitele těchto měst kontaktovat.
- * Snažte se do realizace zapojit co nejvíce místních partnerů.
- * Společně projekt také propagujte

MAS Rozkvět vydalo ve spolupráci se Sítí ekologických poraden publikaci EKOPORADENSTVÍ, který je určený začínajícím ekoporadnám a ecoporadcům.

Zdroj: Galerie udržitelného rozvoje, 2018e

Aktivita 4.1.3 Samotná realizace

- * Realizujte projekt v rámci domluvených podmínek

Výstup 4.2

Aktivní zapojení obyvatel

Nikdy nezapomínejte, že to co děláte, děláte pro prospěch obyvatel svého města. Ideou koncepce Zdravých měst je plnohodnotný život lidí v českých městech. A bez názoru svých spoluobčanů to nejde.

Aktivita 4.2.1 Průběžná diskusní fóra

- * Věnujte pozornost pravidelnému zjišťování aktuálních témat pro občany, popřípadě jejich spokojenost s realizovaným řešením.
- * Průběžně zjišťujte, co obyvatele nejvíce trápí, co by chtěli změnit, jak a jaké inovativní přístupy a technologie by uvítali ve svém městě.
- * Sestavte si plán potencionálních termínů, v rámci různých akcí města, na kterých můžete diskusní fóra realizovat. Diskusní fórum může probíhat i v elektronické podobě na základě internetové diskuse na portálu města.
- * Realizujte min 1x ročně.
- * Závěry z diskusních fór zaznamenávejte a zpracovávájte do zpráv.

Aktivita 4.2.2 Vyhledání partnerů

- * Dle výsledků šetření mezi obyvateli vyhledejte relevantní partnery a zjistěte, zda vám mohou nabídnout informace, osvětu, příklady dobré praxe nebo přímo řešení, které potřebujete.

Potenciální partneři a zdroje informací – viz přílohy č. 2, 3.

Aktivita 4.2.3 Podpora komunitních projektů

- * Vycházejte z identifikovaných potřeb a možných doporučení dle Adaptační zprávy.
- * Buďte kreativní a jednejte s humorem
- * Podporujte komunitní projekty jako např. systém komunitního kompostování, komunitní ekozahrady, komunitní úklidy a výsadby zeleně atd.
- * Oceňte obyvatele, kteří splňují kritéria „Ekožití“ (třídí odpad, recyklují, topí ekologicky, jezdí na kole...)

Výstup 4.3

Sdílení dobré praxe

Základem pokroku je sdílení dobré praxe, sdílení úspěšných řešení, které vedly k pozitivní změně. Ne všechna dobrá praxe je vždy přenositelná, ale přesto inspirujte se činností jiných měst a sami se snažte být inspirací pro další města.

Své pracovníky pozitivně hodnotte za úspěchy v jejich práci a motivujte je k hledání inovací k zlepšování fungování vašeho úřadu, zlepšování vedení vaší samosprávy, také oceňujte jejich nápady na zlepšení života ve městě.

Aktivita 4.3.1 Přinášení dobré praxe z venku

- * Vyhledávejte příklady dobré praxe relevantní pro vaše prostředí.
- * Sdílejte tyto příklady s klíčovými lidmi, kteří mohou přinést změnu např.e-mailem, vyvěšením na web nebo fb, představujte je na akcích zaměřených na změnu klimatu, představte je na diskusních fórech.

Aktivita 4.3.2 „Vyvážení“ příkladů dobré praxe ven

- * Sdílejte své příklady dobré praxe s lidmi a subjekty, kteří je mohou využít.
- * Pište metodiky toho, co umíte a sdílejte je.
- * Nezapomeňte vyzdvihnout to, co se daří a je příkladné také pro „vaše“ lidi. Potřebují vědět, že to, co se jim možná už stalo samozřejmým, je skvělé.

Výstup 4.4

Vytvoření si energetické koncepce v souladu s požadavky obyvatel měst, obcí nebo MAS

Současným trendem energetických politik ve vyspělých zemích je zmenšovat podíl energie vyráběné z fosilních paliv a posilovat podíl energie získané z OEZ a současně tak snižovat energetickou náročnost ve výrobě i spotřebě energií. Takováto opatření mohou vést nejen ke zmírňování dopadů klimatických změn, ale i k velmi pozitivnímu jevu a to úsporám ve veřejných rozpočtech. A proto by se česká města, obce a MAS měli zabývat koncepčním řešením své energetické politiky na svém území.

Aktivita 4.4.1 Vytvoření pracovní pozice tzv. „Energetický manažer“

- * Sepište náplň práce a seznam otázek, kterými by se měl člověk na této pozici zabývat.
- * Alokujte si finance z rozpočtu úřadu nebo konkrétního projektu věnujícího se energetice.
- * Vypište výběrové řízení, dle vašich interních pravidel.
- * Realizujte výběrové řízení.

Na odboru rozvoje města Jihlava je pracovník, jehož popisem práce jsou činnosti jako projektový manažer v otázce energetiky, zajišťování energetických auditů městských budov, zavádění opatření energetické koncepce města a aktivit dle zákona o hospodaření s energií a dle energetického zákona.

Zdroj: Město Jihlava, 2016

Aktivita 4.4.2 Tvorba energetické koncepce

- ✿ Sumarizujte nejpalčivější energetické problémy ve vašem městě, obci nebo MAS.
- ✿ Zjistěte plánovaná opatření a finanční možnosti místních samospráv v otázce energetické koncepce.
- ✿ Sestavte kritéria TUR v otázce energetických řešení pro vaše město, obec nebo MAS (podpora zelených energií, míra zapojení lokálního obyvatelstva do hledání řešení atd.)
- ✿ Představte kritéria představitelům vašeho úřadu.
- ✿ Vypracujte plán realizace energetických opatření v implementaci stanovených kritérií.
- ✿ Podporujte projekty, jež kritéria naplňují.
- ✿ Zaneste koncepci do připravovaných strategických materiálů a projektů.

Město Litoměřice zřídilo tzv. fond úpor, ve kterém alokuje ušetřené finance na základě realizace energetických úspor. Takto získané prostředky opět vynakládá na realizaci energetických projektů, zvláště v jejich přípravné fázi.

Zdroj: Litoměřice, 2018f

Oblast č. 5

PR a mediální podpora

Veškeré aktivity rozvoje GO by měly být v maximální možné míře a vhodným způsobem propagovány a mediálně podporovány. Základním předpokladem této spolupráce je vytvoření si kontaktu na novináře, sebevzdělávání se v PR a mediální podpory a dovednost psát tiskové zprávy.

Výstup 5.1

Posílená spolupráce s lokálními i celorepublikovými médii

Spolupráce s médii je velmi důležitou součástí podpory GO. Jejich síla spočívá v posilování názorů, propagace našich myšlenek a jejich podpora, ale také i v mobilizaci široké veřejnosti.

Aktivita 5.1.1 Sebevzdělávání se v PR a mediální podpoře

- * I přesto, že toto téma má zásadní význam pro podporu GO a jiných témat, české prostředí nenabízí zrovna moc příležitostí ke vzdělávání v tomto směru. Přesto lze najít dostatečné informace např. v knize **Jak účinně oslovit média** nebo v brožuře pro nno **Jak spolupracovat s médii od Econnet**.

Aktivita 5.1.2 Tvorba kontaktů na novináře

- * Běžně se těmto aktivitám věnuje tiskový mluvčí. Nemáte-li ho, pověřte jednu osobu, aby (vy)tvořila adresář novinářů.
- * Pokud začínáte s adresářem od nuly, k získání kontaktů můžou pomoci Zlaté stránky nebo webové stránky různých deníků.
- * Chceme-li ale získat tak podrobné údaje, jako jsou například e-mailové adresy a čísla mobilních telefonů na jednotlivé redaktory, nezbyvá než telefonát do redakce nebo ještě lépe osobní kontakt.
- * Velmi zajímavým nástrojem může být **Press servis**. Press servis je služba občanského sdružení Econnet, která nám nabízí možnost poslat médiím svou tiskovou zprávu nebo pozvánku, i když jsme úplní začátečníci a nemáme ještě vytvořen žádný novinářský seznam. Pomocí jednoduchého internetového nástroje můžete poslat tiskové zprávy do všech významných médií – stačí si jen vybrat ze seznamu.
- * Nebojte se zkusit oslovit také Českou televizi, která nabízí **mediální partnerství**.

Aktivita 5.1.3 Kvalitně vypracované tiskové zprávy a články do novin

- * Snažte se novinářům usnadnit jejich práci a připravte jim dané články na míru, tak aby s ním neměl novinář moc práce.
- * Obohaťte článek zajímavým příběhem a kvalitním fotografickým materiálem. Nebojte se být kreativními.
- * Pište krátké a stručné (tiskové) zprávy, které jednoduše vystihnou vaši hlavní myšlenku.
- * Snažte vaše aktivity propojit s významnými osobnostmi, vtipem, zajímavým počinem atd.
- * Zásobujte novináře i jinými informacemi – trendy z oboru, výstupy ze zajímavých statistik atd. Neoslovujte je jen, když potřebujete.
- * Nenechte se odradit prvními neúspěchy.

Výstup 5.2

Komplexní a koordinovaná mediální podpora rozvoje globální odpovědnosti

Téma GO není v české kotlině zatím moc rozšířené. Mnozí z občanů mnohdy vnímají prioritně spíše témata a problémy na lokální úrovni, než ty globální. Proto si toto téma žádá velkou podporu medií a je potřeba teprve vytvořit mnohé propagační materiály a informace přibližující globální problémy českým obyvatelům. Naštěstí mnohé z neziskových organizací již léta témata GO propagují a již přehledně zpracovali letáky, brožury, výstavy a jiné propagační materiál, které lze snadno využít.

Aktivita 5.2.1 Využívání tematických letáků, bannerů, videospotů při akcích a veřejných prostorech

- ✿ Ke každé akci, kterou budete plánovat, si předem připravte plán propagace, sežeňte si vhodné PR materiály s ohledem na téma, tip akce a cílovou skupinu. Mnoho rozvojových organizací vám k realizovanému programu mohou nabídnout řadu PR materiálů. Ptejte se na ně.
- ✿ Dle možností si vytvářejte vlastní PR materiály, které budou propagovat přímo vás.
- ✿ Je možné vyhledat a používat velké množství obecných PR materiálů
- ✿ Při pořádání akcí umísťujte hlavní propagační materiály tak, aby je vidělo publikum a aby se dostali před fotoaparáty a kamery pozvaných médií.
- ✿ Je-li to možné, sjednoťte velikost nebo vizuální formu vašich hlavních propagačních materiálů a propagačních materiálů partnerů a donorů akce.
- ✿ Pobídněte místní obchody, kadeřnictví, knihovnu, lékaře, informační a turistická centra, aby PR materiály umístili do svých prostorů.
- ✿ Materiály po určitém čase obměňujte.
- ✿ Vytvářejte si archiv kvalitních fotogalerií a videí z akcí, ved'te si evidenci o počtech oslovených aktivně spolupracujících lidech, zprávy z akcí (pro účely spolupráce s médii, vytváření nových PR materiálů, pro podklady žádostí o granty atd.)

Kde hledat propagační materiály?

ShineBean může nabídnout video, letáky, bannery na web. Další materiály má Zdravé město Litoměřice.

Dále například:

www.shinebean.org, www.zdravemestolitomerice.cz, www.nazemi.org, www.ekumakad.cz, www.varianty.cz

Aktivita 5.2.2 Využívání vlastních a partnerských webových stránek, mediálních sítí

- * Každou akci, program propagujte přes své weby a požádejte o to i své partnery.
- * Ideálně vytvářejte kampaň formou pozvánky a následně informujte o průběhu v aktualitách. Při určitých příležitostech (významný den, konec roku, tematické shrnutí, jiná akce pořádaná spolu realizátorem atd.) vytvářejte určitá shrnutí a připomenutí toho nejlepšího, co se událo.
- * Podněcujte diskuze, vytvářejte ankety, soutěže, používejte videa.
- * Pokud nemáte specialistu na PR a online media, doporučujeme někoho vyslat na vhodné školení.
- * Aktualizace online médií může být docela časově náročná, ujistěte se, že na to máte kapacity, v případě, že vám chybí, přemýšlejte, jak můžete zainteresovat šikovného dobrovolníka nebo dobrovolníky (vytvořte tým redaktorů mezi mládeží, využijte místní zdatné fotografy, oslovte někoho z častých návštěvníků vašich akcí atd.)
- * Sdílejte a odkazujte vzájemně s partnery na své příspěvky

Aktivita 5.2.3 Spolupráce s médii

- * Zvěte média na své akce. Zjistěte, kdo z pracovníků médií se věnuje vašim tématům, pište a rozesílejte tiskové zprávy.
- * Pokud máte k dispozici tiskové mluvčí obcí / měst, rozvíjejte spolupráci s nimi.
- * Podporujte studenty, mládež, aby připravovali příspěvky do médií o akcích pořádaných pro rozvoj globální odpovědnosti.
- * I zde doporučujeme vyškolit odborníka ze svých řad.

V roce 2015 město Chrudim propagovalo téma FT prostřednictvím inzerátu v MF DNES, zavedlo mapy FT provozoven, promovalo téma FT na FB a vypracovalo nové informační bannery a materiály. Na spolupráci s Chrudimí se podílela dále Charita ČR a ČRA. V roce 2015 bylo ve městě Chrudim 11 zařízení s nabídkou FT zboží.

Zdroj: Chrudim, 2016

Náměty k financování projektů GO

- ✿ „Přilepit“ drobnější akce / programy k již běžícím kampaním a projektům.
- ✿ Částka z rozpočtu obce (např. 1 – 5,- Kč na jednoho obyvatele).
- ✿ Grantové žádosti – ČRA, české nadace, zahraniční nadace, granty Moravskoslezského kraje a EU.
- ✿ Veřejná sbírka ve spolupráci s organizací, která ji má schválenou.
- ✿ Benefiční koncert, představení, výstava – výtěžek ze vstupného může finančně podpořit jednu z aktivit GO.
- ✿ Benefiční cyklojízda, závod veteránů, pochod, sportovní utkání... – výtěžek ze startovného může finančně podpořit aktivity GO.
- ✿ Benefiční aukce, burza (výrobků, obrazů, fotografií, „pokladů z půdy“ atd.).
- ✿ Podpora individuálního dárcovství.

Závěr

Tato metodika rozvoje globální odpovědnosti měst je vypracována jako soubor námětů a určitý návod, jak postupovat v konkrétní situaci města, obce nebo MAS. Předpokládáme, že je zde více návrhů, než je reálně uskutečnit. Doufáme proto, že realizační tým pro GO si vybere ty aktivity, které budou pro ně nejvíce vhodné.

Usilovaly jsme o přehlednost a názornou jednoduchost a zároveň jsme se snažily poskytnout ucelený přehled. Jsme si vědomy, že v každé oblasti je možné poskytnout ještě konkrétnější informace a podporu. Jsme ochotni dále spolupracovat a nabídnout odbornou pomoc. Případně i partnerství při dílčích částech realizace tohoto plánu, pokud nás konkrétní město, obec nebo MAS požádá a specifikuje blíže oblast, kde by ještě uvítali naši hlubší podporu.

Doufáme, že tento dokument se stane pro čtenáře užitečnou pomůckou, a že bude v co největší míře realizován a přispěje k tomu, že česká města, obce a MAS a jeho obyvatelé budou stále více globálně odpovědnými. Budou tak dávat dobrý příklad dalším a společně způsobí, že svět, který sdílíme, se stane o kousek lepším.

Velmi děkujeme za váš zájem se aktivně věnovat těmto tématům.

Příloha číslo 1

Kompletní nabídka spolupráce od ShineBean o.p.s.

Oblast č. 1

Rozvoj kapacit a spolupráce

Výstup 1.1

Efektivně fungující řídicí skupina pro Globální odpovědnost

- ✿ Vypracování metodik „Nábor, výběr a zaškolení dobrovolníků“ „Jak naplánovat a realizovat osvětovou akci“, „Jak vypracovat popis pracovní role“ atd.
- ✿ Vyhledávání nových kontaktů, zdrojů, příležitostí.

Oblast č. 2

Zvyšování povědomí o globálních souvislostech (včetně klimatických změn)

Výstup 2.1

Monitoring veřejného mínění

- ✿ Můžeme pomoci sestavit dotazník.
- ✿ Zaškolení v metodách kvalitativního výzkumu, které lze využít v případě zjišťování veřejného mínění.

Výstup 2.2

Osvěta

- ✿ Nabízíme leták „Globální odpovědnost měst“.
- ✿ Nabízíme putovní výstavy „Jeden den s Bantou“ (fotografie dokumentující běžný den šolačky v keňském slumu – závěsné fotografie A1) a „Kde se šije férově“ (fotografie z textilních dílen z Asie a Afriky, kde vyrábějí férové oblečení – závěsné fotografie A3).
- ✿ Nabízíme video spot „Globálně odpovědné město“ (formou rozhovorů přibližuje některé z programů realizovaných v Litoměřicích), video spot „Cyklistův sen“ (porovnává možnosti dětí v rozvinuté a rozvojové zemi).
- ✿ Nabízíme realizaci osvětových besed pro veřejnost o různých tématech života v Keni.
- ✿ Nabízíme promítání filmu Kibera: příběh slum s debatou s autory snímku, který byl vypracován ve spolupráci s ShineBean, o.p.s.

Výstup 2.3

Globální rozvojové vzdělávání

- ✿ Můžeme realizovat na školách programy globálního rozvojového vzdělávání.
- ✿ ShineBean může poskytnout materiály a zaškolit místního lektora do programu „Jak vnímáme Afriku“.
- ✿ ShineBean může nabídnout školám partnerství s keňskou školou.

Výstup 2.4

Podpora etického obchodu

- ✿ Nabízíme výrobky, které jsou nakoupené od keňských řemeslníků, od konkrétních výrobců za respektování podmínek etického obchodu nebo přímo s FT certifikací. Tyto výrobky mohou být využity jako dárky, odměny atd. Můžeme je my (nebo zaškolený místní dobrovolník) prodávat na vhodných akcích a tím podporovat výrobce a realizaci projektu Otevřená škola.

Oblast č. 3

Mezinárodní spolupráce měst a obcí

Výstup 3.1

Hmotná a finanční podpora projektů v rozvojových zemích

- ✿ ShineBean nabízí možnost podpory některého z našich projektů nebo vytvoření partnerství „na klíč“, možnost uspořádání veřejné sbírky.

Výstup 3.2

Mezinárodní decentralizované partnerství

- ✿ Můžeme zprostředkovat partnerství se subjekty v Keni ušité na míru. Může se jednat o školy, zemědělské podniky, zájmové uskupení, obecní úřady, církve atd. Dle specifikace českého zájemce vytipujeme a oslovíme vhodné protějšky v Keni. Pomůžeme definovat oblasti a podmínky spolupráce. Budeme v kontaktu s keňskými partnery, budeme zprostředkovávat předávání výstupů, budeme na keňské straně realizaci monitorovat a dohlížet, aby se plnilo, co se dohodlo. Případně můžeme dohlížet na správné využití finanční podpory a vyžadovat adekvátní reporting.

Náměty k financování

- ✿ Můžeme zprostředkovat konání veřejné sbírky.
- ✿ Můžeme se podílet na přípravě benefiční akce.
- ✿ Můžeme poradit, jak rozvíjet individuální dárcovství.

Příloha číslo 2

Kontakty na potenciální partnery a relevantní informace S kým se spojit a podpořit Fair Trade?

V oblasti Fair Trade můžete v rámci České republiky zahájit spolupráci s mnohými partnery, kteří se věnují šíření informací o tématu a jsou ochotni s vámi sdílet své materiály, metodiky, zboží atd.

1. NaZemi je organizace sídlící v Brně, která se problematikou Fair Tradu věnuje již od roku 2003. Ve spolupráci NaZemi lze zakoupit **fairtradové produkty**, zaškolit se v problematice globálního rozvojového vzdělávání. K šíření informací k tématu spravedlivého obchodu organizace realizovala mnoho **výstav**, které je možné si pouze na náklad dopravy vypůjčit a zorganizovat ve vašem městě. Dále je také možné ve spolupráci zorganizovat mnoho zajímavých **besed a přednášek** na rozličná témata problémů globalizovaného světa. Organizace NaZemi se nevěnuje jen tématice Fair Trade, ale upozorňuje také na další aktuální problémy jako nespravedlivé pracovní podmínky v rozvojových zemích, odpovědnost veřejných institucí a mnohé jiné.

2. Ekumenická akademie Praha působí v České republice již od roku 1995 a kromě propagace tématu fair trade provozuje vlastní rozvojový projekt v Zambii. V hojně míře se věnuje realizaci kampaní. V minulosti byla např. organizátorem kampaně **Za férovou čokoládu** a **Za férové banány**. Ekumenická akademie Praha nabízí také e-shop obchůdek, kde si lze zakoupit fair trade výrobky všeho druhu.

Ekumenická akademie Praha se kromě tématu spravedlivého obchodu věnuje také problematice lidských práv, rozvoji a problematice oddlužení, odpovědnosti korporací, klimatickým změnám a dalším.

3. Arpoc, o.p.s. je další organizací, která se věnuje tématu fair trade, ale také začleněním tohoto tématu do vzdělávání dětí na školách. Nabízí tematické dny jako Vietnamský den, Den země, Den nakupování atd., **semináře, výukové programy** nebo tematické **publikace**, které lze díky spolupráci s organizací využívat. Ve spolupráci se školami, kterým téma GRV není cizí, od roku 2016 zpracovali metodiku pro získání ocenění **Světová škola**.

4. Dále je možné nakupovat Fair Trade potraviny v e-shopech na **Jeden svět, o.p.s., Fairtrade market, Fair trade obchůdek, Fair trade centrum** nebo podpořit mnohé neziskové organizace, které k nám dovážejí rukodělné výrobky z rozvojových zemích jako **Pro Tibet, Klub přátel Tengenenge, BwindiOrphans, Namasté Nepál**. A nebo podpořte české organizace produkcující české etické výrobky jako **Skaut** nebo **Hnutí duha** atd.

Zajímavou inspirací můžete být zapojení se do hostování módní přehlídky oblečení fair trade v rámci **Ušito Důstojně** z obchodu např. **TukiTuki** nebo **Férová móda** a jiné.

5. Inspirujte se originálními projekty v oblasti Fair Trade a etického obchodu jako je např. projekt káva s příběhem v pražské **Mama coffee**, sociálním podnikem **Naše cafe z Olomouce**, který zaměstnává osoby po léčbě na návykových látkách nebo **Poetickou kafeterii** ze Vsetína.

6. Zajímavé dokumenty k tématu

✿ **Dopad fairtrade na farmáře a pracovníky ve východní Africe (2015)**

✿ **Na fairtrade záleží (2015)**

✿ **Fairtrade – obchod jak má být (2011)**

Prosím, nezapomeňte si sjednat autorská práva k veřejné produkci u **OSA**, popřípadě kontaktovat autory s prosbou o souhlas o promítání jejich snímku v rámci vaší kampaně.

Příloha číslo 3

Jak zatočit s globálními problémy včetně klimatických změn?

1. Celorepublikové kampaně

1.1 Celorepublikovou kampaní v roce 2015 byla kampaň **Měj se k světu** od Nadace partnerství. Kampaň chtěla pozitivními příklady nabídnout lidem inspiraci, jak lze do běžného života začlenit opatření na ochranu klimatu a životního prostředí a stát se tak aktivními aktéry v oblasti mobility, výživy, spotřeby energie atd. V rámci kampaně Nadace partnerství připravila oslovující plakáty, pohlednice, materiály do tramvají a autobusů atd.

1.2 Od roku 2016 se lze zapojit do kampaně **Pěstuj planetu** připravenou Ekumenickou akademií Praha. Tato kampaň se chystá 5 praktickými radami ukázat, jak obyčejný člověk může změnit dopad na klima planety i na další globální problémy jako například nespravedlivý obchod atd.

2. Téma doprava

2.1 Cyklojízdy jsou organizované, hromadné jízdy na kole, které upozorňují na problematiku automobilové dopravy. Mnohé z cyklojízdy jsou organizované s navázáním na tematický happening jako např. koncert a odpočinek na parkovišti jako ukázka mnohostranného využití parkoviště, první projetí nově otevřené cyklostezky atd.

2.2 Nadace partnerství se podílí ve spolupráci s neziskovou organizací AutoMat na realizaci celorepublikové soutěže nejcyklističtějších měst v ČR tzv. **Cyklobarometr** nebo **Cyklozaměstnavatel roku**, ve kterých první české firmy mohou získat evropské ocenění zaměstnavatele podporující dopravu do práce na kole.

2.3 Druhou organizací aktivně podílející se na trvale udržitelném rozvoji českých měst je **Asociace cykloměst**, s její spoluprací se dá zapojit do kampaně **Nakupuj na kole**. Na stránkách Asociace cykloměst si lze stáhnout také originální a vtipné **aforismy** k tématice cyklistiky, které lze využít na billboardy při podpoře tématu.

2.4 Tématem dopravy se také zabývá **Nadace partnerství**, která v tomto směru nabízí velmi zajímavé nabídky spolupráce jako např. vypracování tzv. **Plánů mobility**, tedy efektivního plánu dojíždění svých zaměstnanců do práce, žáků do škol, který je nejen efektivním přínosem pro vaši instituci, ale také efektivním řešením klimatických změn. Dále se s Nadací můžete zapojit do celorepublikové soutěže Cesty městy, která zviditelňuje a oceňuje zdařilá dopravní řešení, která přispěla ke zklidnění dopravy a zvýšení bezpečnosti účastníků silničního provozu. Také školy lze přihlásit do fotografické soutěže **Chceme být vidět**, která poukazuje na běžnost používání reflexních prvků na silnici. Pro školy je určena také grantová výzva Na zelenou, která poskytuje finanční podporu školám, jejichž žáci jsou každodenně ohroženi nebezpečnou nebo nepřehlednou dopravní situací.

3. Téma odpadového hospodářství

3.1 Obce mají možnost zahrnout oblast odpadů do kritérií při udělování veřejných zakázek a výběrových řízení. Konkrétními kritérii může být povinnost využívat odpad nebo preferovat výrobky s označením **Ekologicky šetrný výrobek**. Mohou být také stanoveny konkrétní požadavky na využívané technologie, způsob nakládání s odpadem nebo recyklaci.

3.2 Podobně je možné postupovat i v případě prevence odpadu, tedy požadavku využívat **nízkoodpadové technologie** a zařadit určitá preventivní opatření. V současnosti by takové podmínky bylo možné splnit asi jen ve velmi omezené míře, určitá jednoduchá opatření ale požadovat lze. Zařazení takových kritérií by bylo především důležitým impulsem pro firmy účastníci se výběrového řízení.

3.3 Využijte příležitosti ZDARMA identifikovat možnosti ke snížení nákladů na odpadové hospodářství ve Vaší obci za pomoci dotazníku [nno KOMPOSTUJ](#) nebo si nechte poradit, jak zřídit **komunitní kompostér**.

3.4 Ekologický institut **Veronica** sídlící v Brně nabízí obcím vypracování návrhu ekologicky šetrného provozu vašeho úřadu a zřizovaných institucí nebo účast na promyšlené exkurzi po modelových projektech realizovaných v Hostětíně s představením jejich ekonomických, environmentálních a sociálních přínosů a jiných komunitních projektech v České republice i zahraničí.

3.5 Arnika, česká nezisková organizace, která má své pobočky v Praze, Českých Budějovicích, Děčíně, Havířově, Uherském Hradišti, Jihlavě a Ostravě nabízí kromě **vzdělávacích aktivit** a **odborného poradenství** např. **měření obsahu chemických látek** nebo **zpracování připomínek, posudků a studií vašich projektů**.

3.6 Zajímavé **výstavy** nabízí centrum Arnika, které je možno si zapůjčit za 30 Kč za panel + poštovné a balné.

4. Klimatické změny

4.1 Zajímavé výstavy nabízí organizace **Greenpeace** nebo Ekologický institut Veronica v Hoštětíně, která se jmenuje **Prima klima**.

4.2 Velmi cenné informace o změně klimatu a možných podpůrných řešeních v mnoha oblastech běžného života jako je bydlení, doprava, nakupování můžete najít na serveru **ZMĚNA KLIMATU**, kde si lze také vypočítat **uhlíkovou stopu**.

4.3 Nechte si jako město spočítat svoji ES nebo BIO od **CI2, o.p.s.**

4.4 Hledáte-li informace a poradenství jak adaptovat sídla ve vašich městech a obcích v kontextu klimatických změn, navštivte server **Adaptace sídel na změnu klimatu**.

4.5 Nadace partnerství – **odborné exkurze** pro obce i firmy o tom, že to lze žít trvale udržitelným způsobem života :) nebo zajímavý kurz, jak uchopit kouzlo místního dědictví (**zde**)

4.7 Nadace VIA se také věnuje otázce výstavby veřejných prostranství a adaptace na klimatické změny ve výzvách **Místo, kde žijeme**, kde je možné žádat o granty (města do 2 000 obyvatel, města nad 2 000 obyvatel musí být v partnerství) i konzultace.

Zajímavé filmy k tématu:

- ✿ **Města pro lidi** (2000)
- ✿ **Poselství ze srdce světa: varování staršího bratra** (1992)
- ✿ **Voda** (ruský dokument z produkce MasterskayaProduction, 2006)
- ✿ **Festival Ekofilm**
- ✿ **Festival filmů Země na talíři**.
- ✿ Filmy o udržitelné spotřebě sdružení **Arnika**

Prosím, nezapomeňte si sjednat autorská práva k veřejné produkci u **OSA**, popřípadě kontaktovat autory s prosbou o souhlas o promítání jejich snímku v rámci vaší kampaně.

Pro inspiraci sledujte portály:

- ✿ **Moderní obec**
- ✿ **Česká asociace odpadového hospodářství**

Příloha číslo 4

Doporučte projekty globálního rozvojového vzdělávání na vašich školách

1. Mnohé české neziskové organizace se zabývají tematikou globálního rozvojového vzdělávání. V nabídce jsou projekt **GlobalStoryliner** sdružení NaZemi, program **Opravdový svět** od ADRY nebo školící programy od **Inexsda**.

2. Také nadace **Partnerství** se věnuje vzdělávání nejen žáků a studentů, ale také pedagogů

3. Velmi úspěšný program pro školy nabízí o.p.s. Člověk v tísni. Můžete ho najít pod názvem **Varianty**. Pod záštitou Člověka v tísni lze na školách organizovat také festival dokumentárních filmů **Jeden svět**.

4. Organizace Glopolis nabízí projekt **Menu pro změnu**, kterým se za pomoci učitelů, žáků i jejich rodičů snaží o změnu v globálně potravinovém systému.

5. Krátká videa do hodin nejen zeměpisu najdete na **www.fred.fraus.cz**

6. Mnoho dalších programů a materiálů lze nalézt např. na:

✿ **www.globalnirozvojovevzdelavani.cz**

✿ **www.varianty.cz**

Zajímavé doprovodné akce k tématu

✿ **Vzdělávací výstavy a workshopy Pro Tibet**

✿ **Radostná nejistota** – výstava Jiřího Pasze

✿ Film **Nedotknutelné prostitutky** (režie Helena Humňalová)

✿ Kibera: příběh slumu (režie Martin Páv)

Příloha číslo 5

Příklady dobré praxe

Zde představujeme deset projektů, které vytvářejí změny na místní úrovni. Ne všechny jsou kulturně relevantní pro Českou republiku, ale mnohé mohou fungovat i u nás nebo sloužit aspoň jako inspirace. Tyto příklady dobré praxe byly publikovány již v magazínu Smart Cities, **00-13**.

- ✿ **Snižte plýtvání potravinami:** Existuje celá řada programů zaměřených na shromažďování jídla, které by jinak skočilo v odpadu, a jeho přerozdělení lidem v nouzi. **Fareshare** živí každý den více než 43.000 lidí po celé Velké Británii Německu a Francii, **Discosoup** kombinuje poskytování potravin s produkcí hudby. Vyřazená zelenina z místních trhů a od jiných dodavatelů se uvaří ve formě polévky, která je poskytována bezdomovcům. V našich podmínkách můžeme uvést činnost a projekty **potravinových bank** nebo organizace **Zachraň jídlo**.
- ✿ **Vytvořte dostupné bydlení:** Společné bydlení získává na oblibě, neboť krize v oblasti bydlení nevykazuje žádné známky slábnutí. Jedním z nejúspěšnějších projektů je **Lilac Leeds**, společenství 20 slaměných domů v západní části města Leeds. V konceptu společného bydlení žijí členové ve svých domovech, ale sdílejí a rozvíjejí společenství, s funkcemi, jako je společný domovní prostor, kde členové mohou přijít na společné jídlo, do společné prádelny a na společnou zahradu.
- ✿ **Podpořte komunity směřující místní produkci jídla:** **Jablka za vejce** je komunitou vyměňující si vytvořené produkty. Pořádá společenské akce výměny potravin po celé zemi, na kterých místní výrobci vyměňují své zemědělské produkty za výrobky vytvořené nebo vypěstované jinými. Žádné peníze nemění majitele, měna je obsažena v produktu, a celý koncept podporuje jak vytváření komunit, tak i místní dodavatele potravin.
- ✿ **Nabídněte prázdné prostory komunitám:** Co se stalo, když se **sklad potravin** o rozloze 14.000 čtverečních metrů v San Franciscu pronajal místní komunitě za jeden dolar? Nebo když byla bývalá **továrna na tabák v Madridu** určená k budoucí revitalizaci předána komunitě do doby revitalizace? Existují stovky projektů využívajících prázdné obchody a budovy pro kreativní změny, ale tyto dva ukazují, čeho lze dosáhnout, pokud se nápad opravdu ujme v dostatečném rozsahu.
- ✿ **Nabídněte společně sdílené pracovní prostory:** Podnikatelé a lidé, kteří byli „vyhnáni“ při zhroutilí místního průmyslu v jižní Itálii, byli inspirováni k vytvoření nových možností obživy projektem **CasaNetural**. Projekt funguje ve venkovském regionu Basilicata a nabízí prostor pro místní obyvatele, aby spojili své síly a znovu si představili budoucnost jejich oblasti.
- ✿ **Podpora starších občanů pomocí výukových programů sdílení dovedností:** Komunita sdružená jako asociace **Phinney** provozuje řadu akcí a programů pro zapojení svých členů, které pomohou posílit místní komunity, včetně sítě pomocníků, jež dobrovolně pomáhají starším členům s drobnými pracemi v jejich domovech.
- ✿ **Podpořte společenské akce a místní burzy:** V Brightonu se pořádalo několik „crowdsharing akcí“ (akcí, do kterých se zapojuje mnoho lidí, aby se na něčem podíleli) včetně projektu **SharingGames**, na který dorazilo velmi mnoho lidí z místních komunit vyměnit oblečení, knihy, hračky a jídlo. Tato burza byla spojená se dnem zábavy a legrace, vystoupeními a performancemi. Aktivita crowdshare tak ukazuje „potenciál sdílení“ v akci.
- ✿ **Vytvořte prostor pro sdílení dopravních systémů:** Úsporná opatření začínají mít negativní dopad na veřejnou dopravní infrastrukturu v mnoha městech. Udržitelná doprava vyžaduje komplexní přístup s využitím existujících možností přepravy a především s komplexní regulací. Koncepty sdílení jízdních kol, osobních vozidel a motocyklů jsou již v některých zemích běžnou součástí přepravy obyvatel ve městě. Rodí se i další alternativy, o jejichž udržitelnosti se určitě časem přesvědčíme, například **lokální autobus** jezdící na bionaftu zpracované z již použitých olejů z místních restaurací nebo příklad programové **politiky města Barcelona** směrem k cyklistické dopravě.

- ✿ **Vybudujte kulturu sdílení:** Horské městečko v **Severní Karolíně** nabízí model pro celou komunitu postavenou kolem sdílení. Jejich aktivity se zakládají na společných večerech a síti komunitou spravovaných zahrad, na dlouholetém lokálním systému výměnného obchodování a novým volným trhem, na který mohou lidé přinést své nechtěné „zboží“ na výměnu. Město spojuje staré způsoby sdílení s využíváním moderních technologických nástrojů.

Příloha číslo 6

Participativní přístupy aneb Způsoby jak zjistit názor veřejnosti?

Zdroj: <http://www.participativnimetody.cz/>

- ✿ **Veřejné projednání:** Slouží k prezentaci a diskuzi závažných projektů a záměrů. Prezentaci obvykle zajišťují zodpovědné osoby – projektant, příslušný úředník apod. Součástí projednání obvykle bývá moderovaná zapisovaná diskuze a sběr ústních i písemných připomínek k projektu nebo záměru.
- ✿ **Interaktivní výstava:** Kombinace informativního a konzultačního (případně i rozhodovacího) nástroje práce s veřejností. Výstava má zejména názorně informovat o daném tématu. Současně může formou ankety nebo rozhovorů vytvářet prostor pro sběr názorů na vybrané téma.
- ✿ **Kulatý stůl:** Jedna z nejtradičnějších a nejobvyklejších metod skupinové diskuze. Klíčovým principem je rovnost diskutujících (symbolicky zakotvená v kruhu). Té by mělo být dosaženo jak uspořádáním diskutujících, tak rovnovážným vedením diskuze zkušeným moderátorem nebo facilitátorem.
- ✿ **Plánovací buňka:** Posouzení názorů veřejnosti pomocí práce menší, náhodně vybrané skupiny. Ta jedná o zvoleném tématu v delším časovém úseku. Výsledkem je občanská zpráva, která se předkládá jako podklad pro rozhodování v dané věci.
- ✿ **Dotazník pro občany:** sestavení max. 10 – 15 otázek vypovídajících o palčivosti globálních problémů občanů obce a následný sběr dat přes partnery řídící skupiny popřípadě obecní internetový sdělovací prostředek.
- ✿ **Open space:** Velmi neformální a demokratická metoda umožňující sdílení osobních zkušeností a pohledů na zvolené téma. Detailní obsah setkání (tedy konkrétní témata k diskusi) tvoří účastníci sami a oni sami jsou motorem i facilitátorem celého procesu.

Pokud byste se o participativních metodách rádi dozvěděli více, navštivte **web**, který se těmto metodám věnuje detailněji a nabízí diskusní fórum o úskalích a výhodách každé metody přímo z praxe. V případě dalších potřeb další konzultace nebo realizace je možné se obrátit na ShineBean.

Použité zdroje

- ROKŮSKOVA, Renata ; KRUTILKOVA, Eva (2016a). Plán návrhu rozvoje globální odpovědnosti pro město Dačice.
- ROKŮSKOVA, Renata ; KRUTILKOVA, Eva (2016b). Plán návrhu rozvoje globální odpovědnosti pro město Jihlava.
- ROKŮSKOVA, Renata ; KRUTILKOVA, Eva (2016c). Plán návrhu rozvoje globální odpovědnosti pro město Stětí.
- ROKŮSKOVA, Renata ; KRUTILKOVA, Eva (2016d). Plán návrhu rozvoje globální odpovědnosti pro město Kroměříž.
- ROKŮSKOVA, Renata ; KRUTILKOVA, Eva (2016e). Plán návrhu rozvoje globální odpovědnosti pro MAS Rozkvět.
- ROKŮSKOVA, Renata ; KRUTILKOVA, Eva (2016f). Plán návrhu rozvoje globální odpovědnosti pro město Třebíč.
- ROKŮSKOVA, Renata ; KRUTILKOVA, Eva (2018a). Plán návrhu rozvoje globální odpovědnosti pro město Kopřivnice.
- ROKŮSKOVA, Renata ; KRUTILKOVA, Eva (2018b). Plán návrhu rozvoje globální odpovědnosti pro MAS Podřipsko.
- MĚSTO CHRUDIM (2016). Audit udržitelného rozvoje k hodnocení kategorie „A“ MA21. Téma globální odpovědnost. Chrudim. https://www.dataplan.info/img_upload/f96fc5d7def29509aeffc6784e61f65b/10-global-2016.pdf
- PRAHA 21 (2016). Audit udržitelného rozvoje k hodnocení kategorie „A“ MA21. Téma globální odpovědnost. Praha 21. [file:///C:/Users/Evicka/Downloads/10_glob%C3%A1ln%C3%AD%20odpov%C4%9Bdnost%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Evicka/Downloads/10_glob%C3%A1ln%C3%AD%20odpov%C4%9Bdnost%20(3).pdf)
- MĚSTO VSETÍN (2014). Audit udržitelného rozvoje k hodnocení kategorie „A“ MA21. Téma globální odpovědnost. Vsetín. https://www.dataplan.info/img_upload/f96fc5d7def29509aeffc6784e61f65b/az10_globalni-odpovednost_vsetin_bez-ppt.pdf
- GALERIE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE (2018a). Litoměřice: Mini-granty na podporu fairtrade a globální odpovědnosti. <https://galerie.udrzitelne-mesto.cz/czomezeni-vjezdu-do/kraj/litomerice-granty-na-podporu-fairtradovych-aktivit>
- GALERIE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE (2018b). Chrudim: Kampaň za udržitelný svět. <https://galerie.udrzitelne-mesto.cz/cz/stripky/chrudim-chrudim-za-udrzitelny-svet>
- GALERIE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE (2018c). Vsetín: Akce „Město proti chudobě“ - školy za lepší svět. <https://vzdelavani.udrzitelne-mesto.cz/cz/priklady-dobre-praxe/vsetin-mesto-proti-chudobe-skoly-za-lepsi-svet>
- GALERIE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE (2018d). Jihlava: Charitativní sbírka „Koláčky pro Afriku“ <https://zemedelstvi.udrzitelne-mesto.cz/cz/priklady-dobre-praxe/jihlava-kolacky-pro-afriku>
- GALERIE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE (2018e). MAS Rozkvět: Nová publikace k ekoporadnictví. <https://zp.udrzitelne-mesto.cz/cz/priklady-dobre-praxe/mas-rozkvet-nova-publikace-ekoporadnictvi>
- GALERIE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE (2018f). Litoměřice: Fond úspor energie. <https://galerie.udrzitelne-mesto.cz/cz/tema/litomerice-2>
- ZDRAVÉ MĚSTO DAČICE (2016). Plán zlepšování Zdravého města Dačice a MA2 v roce 2016. Dačice. https://www.dacice.cz/e_download.php?file=data/editor/644cs_8.pdf&original=%5BDA%C4%8CICE%5DPI%C3%A1nZlep%C5%A1ov%C3%A1n%C3%AD2016.pdf
- ZDRAVÉ MĚSTO KROMĚŘÍŽ (2017). Školení pracovníků úřadu k udržitelnému rozvoji, globální odpovědnosti a fair trade. Kroměříž. <https://ma21.cenia.cz/LinkClick.aspx?fileticket=u18TZ8X-rGg%3D&tabid=2758&portalid=0&mid=568&language=cs-CZ>
- MĚSTO JIHLAVA (2016). Audit udržitelného rozvoje k hodnocení kategorie „A“ MA21. Téma globální odpovědnost. Jihlava. https://www.jihlava.cz/assets/File.ashx?id_org=5967&id_dokumenty=516609

Autoři:

Ing. Bc. Renata Rokůsková
Mgr. Eva Krutílková, Dis

ShineBean o.p.s
Osvobození 839/19, Litoměřice
IČ 22690000

Tento dokument byl vypracován za finanční podpory České rozvojové agentury
v rámci projektu „Globálně odpovědná města“